

Drogy, drogová kriminalita a bezpečnostní rizika pro společnost

Luboš Novák

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Luboš Novák**
Osobní číslo: **L12280**
Studijní program: **B3909 Procesní inženýrství**
Studijní obor: **Ovládání rizik**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Drogy, drogová kriminalita a bezpečnostní rizika pro společnost**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte **teoretickou část** zabývající se problematikou zvoleného tématu **bakalářské práce**.
2. **Aplikujte a rozeberte konkrétní kriminální případ a bezpečnostní rizika pro společnost**.
3. **Navrhněte opatření na zlepšení a minimalizaci rizik pro společnost**.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] NOŽINA, M. Svět drog v Čechách. Koniasch Latin Press. Praha. 1997. 348 s. ISBN 80-85917-36-X.

[2] BORNÍK, M. Drogy, co bychom o nich měli vědět. Tiskárny MV. Praha. 2001. 31 s. ISBN 80-85821-98-2.

[3] ESCOHOTADO, A. Stručné dějiny drog. Volvox Globator. Praha. 2003. 173 s. ISBN 80-7007-512-8.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Ivan Mašek, CSc.**
Ústav ochrany obyvatelstva

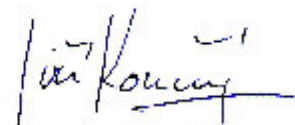
Datum zadání bakalářské práce: **6. února 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **16. května 2015**

V Uherském Hradišti dne 20. února 2015

doc. RNDr. Jitka Dostál, CSc.
děkan

Ing. et Ing. Jitka Konečný, Ph.D.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tématem bakalářské práce je problematika drog v naší společnosti. Práce obsahuje nejen členění drog od přírodních až po syntetické, ale i jejich objevení a začlenění do drogové scény, jakož i jejich účinky na centrální nervový systém. Dále je v bakalářské práci popsán historický vývoj drog v českých zemích od Rakouska-Uherska až do současné doby.

V praktické části této práce je podrobněji rozebrán konkrétní kriminální případ související s výrobou a distribucí drog a jeho důsledky pro pachatele. Analýza statistických údajů poukazuje na drogovou kriminalitu v rámci České republiky, bezpečnostní rizika, návrhy na zlepšení a minimalizaci nebezpečí pro společnost v souvislosti se zneužíváním drog.

Klíčová slova:

Droga, nervový systém, drogová závislost, drogové spektrum, drogová kriminalita

ABSTRACT

The theme of the thesis is to highlight problems of drugs in our society. The work includes not only the division of drugs from natural to synthetic but also their discovery and integration into the drug scene as well as their effects on the central nervous system. The historical development of drugs in the Czech Lands from Austro-Hungarian Empire to the present time is described in the next part of the thesis. In the practical part of this work, the specific criminal case related to the production and distribution of drugs and its consequences for the offender is analyzed in more detail. The analysis of statistical data points to drug-related crime in the Czech Republic, security risks, suggestions for improvement and minimizing of danger for the society in connection with drug abuse.

Keywords:

Drug, nervous system, drug addiction, drug spectrum, drug-related crime

Poděkování

Chtěl bych poděkovat **doc. Ing. Ivanu Maškovi, CSc.** za cenné rady, podnětné připomínky a odborné vedení při zpracování této bakalářské práce.

Rovněž bych rád poděkoval své rodině, za jejich emociální podporu a trpělivý přístup po celou dobu studia na vysoké škole i při zpracovávání této práce.

MOTTO:

„Šťastný je člověk, kterého varuje cizí chyba.“

J. A. Komenský

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s tím, že vyrovnání případného příměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. souhory, ve kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti

5.5.2015

podpis studenta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 DROGA	11
1.1 CENTRÁLNÍ NERVOVÝ SYSTÉM	12
1.2 DROGOVÁ ZÁVISLOST.....	14
2 DROGOVÉ SPEKTRUM	16
2.1 OPIOIDY	16
2.2 STIMULAČNÍ DROGY	18
2.2.1 Přírodní stimulační drogy.....	18
2.2.2 Syntetické stimulační drogy	20
2.3 CANNABIS A JEHO DERIVÁTY	24
2.3.1 Halucinogeny.....	25
2.3.2 Těkavé látky - inhalanty	27
2.4 ZNEUŽÍVÁNÍ LÉKŮ	28
3 DROGOVÁ HISTORIE	30
3.1 ZNEUŽÍVÁNÍ DROG V ČESKÝCH ZEMÍCH ZA RAKOUSKA-UHERSKA A V PŘEDVÁLEČNÉM ČESKOSLOVENSKU.....	30
3.2 DROGOVÝ PROBLÉM V OBDOBÍ MEZI DRUHOU SVĚTOVOU VÁLKOU A LISTOPADEM 1989	32
3.3 ZNEUŽÍVÁNÍ DROG PO ROCE 1989.....	36
3.4 SOUČASNÁ LEGISLATIVA	38
4 CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	40
4.1 POUŽITÉ METODY	40
II PRAKTICKÁ ČÁST	41
5 CHARAKTERISTIKA DROGOVÉ KRIMINALITY	42
5.1 ROZDĚLENÍ DROGOVÉ KRIMINALITY	42
5.2 UŽÍVÁNÍ DROG VE VĚZNICÍCH.....	43
5.2.1 Typy věznic v České republice.....	43
5.2.2 Věznice Příbram-Bytíz	45
6 DISTRIBUCE DROG DO VĚZNICE V PŘÍBRAMI	47
6.1 ÚVOD DO KRIMINÁLNÍHO PŘÍPADU	47
6.2 ZPŮSOB DISTRIBUCE DROG DO VĚZNICE.....	48
6.3 TRESTNĚPRÁVNÍ DŮSLEDKY PRO PACHATELE	51
6.4 KAZUISTIKA.....	54
6.4.1 Kazuistika organizátora trestné činnosti	54

6.5	ROZHOVOR.....	59
7	RIZIKA PRO SPOLEČNOST V SOUVISLOSTI S OPL.....	64
7.1	ANALÝZA STATISTICKÝCH ÚDAJŮ DROGOVÉ KRIMINALITY 2009 - 2013	64
7.1.1	Podíl drogové kriminality v jednotlivých krajích ČR v roce 2014	67
7.2	NÁVRHY NA SNÍŽENÍ DROGOVÉ KRIMINALITY V ČR	68
7.2.1	Opatření ve věznicích.....	68
7.2.2	Prevence drogové kriminality	69
7.2.3	SWOT analýza	71
7.2.3.1	Závěr SWOT analýzy.....	74
8	ZÁVĚR.....	75
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	77
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	79
	SEZNAM OBRÁZKŮ	80
	SEZNAM TABULEK.....	81

ÚVOD

Drogy a jejich význam se mění podle toho, kdo o nich mluví, co o nich ví, jak je chápe a jaké má s nimi zkušenosti. Každý z nás si pod tímto pojmem vytvoří svůj vlastní názor a každý si na ně najde svoji odpověď. Přestože si všichni uvědomujeme důsledky spojené s užíváním drog, je stále větší počet lidí, kteří drogy vyhledávají a nakonec jim i podlehnou.

„Drogový problém současné doby, s nímž se zvláště v posledních letech stále obtížněji potýkáme, k nám nepřišel z neznáma, ale má své hluboké historické, sociální a geopolitické kořeny. Při bedlivějším zkoumání často nalzáme řadu překvapivých souvislostí, které propojují současnost s hlubokou minulostí, že mnoho z toho, co dnes musíme řešit, už tady někdy bylo, a že se vlastně opakuje stará historie „oblečená“ do novodobého hávu. Nadále se potýkáme s mnoha jevy, které se již odehrály anebo se právě odehrávají v jiných zemích a tím se prakticky česká mikrokultura propojuje s celým světem. Jedním z hlavních úskalí, které dnes značně ztěžuje účinné řešení drogového problému, je jeho mnohvrstevnatost. Je znakem naší doby, poznamenané prudkým vědeckotechnickým rozvojem, ekologickými problémy, populační explozí, hektickým stylem života, rozpadem rodinných a sociálních vazeb atd., že se drogy staly průvodním katalyzátorem celé řady negativních, ekonomických, politických, sociálních a zdravotních jevů, které hluboce poznamenávají životy lidí. Z mnohdy velice kusých informací jsem postupně skládal složitou mozaiku našeho světa drog. Snažil jsem se přitom vystihnout hlavní trendy, které budou zřejmě i v budoucnu ovlivňovat vývoj drogové scény v České republice. I v českých podmínkách se jedná o značně široké téma, které je navíc v živém pohybu. Jak jsem se však měl možnost mnohokrát přesvědčit, v oblasti protispolečenských jevů, mezi které drogy nepochybně patří, bývají podobné údaje mnohdy jen teoreticky vykonstruovanou fikcí, založenou na často velice vágně podložených odhadech. Vždy je proto nutné rozlišovat jejich zdroj a jako s takovými s nimi pracovat.“ [1]

Věřím, že tato práce přispěje k tolik potřebné diskusi o problému užívání drog v České republice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DROGA

Definice pojmu droga má stejně jako mnohé další výrazy užívané odborníky i širokou veřejností různé podoby. V psychologickém slovníku je droga označována jako látka, která je používána a zneužívána pro změnu nálady, vědomí, povzbuzení či tlumení somatopsychických funkcí. „Podle definice Světové zdravotnické organizace z roku 1969 je zase drogou „jakákoliv“ substance, která když je vpravena do živého organismu, může změnit jednu nebo více jeho funkcí.“ [2]

V drogové problematice stále dochází k terminologickým změnám. S postupným poznáním zde vznikají nové pojmy, termíny či definice. Je proto důležité, abychom si hned na začátku definovali některé základní pojmy, tak jak jsou v současné době užívány. [1]

Droga má ve spisovné češtině význam jako omamující prostředek či dráždivý přípravek. V minulosti byla droga označována jako surovina rostlinného nebo živočišného původu, která byla používána zejména jako léčivo.

„Tento pojem (podle E. Urbana snad etymologicky souvisí s nizozemským droog – suchý, něco suchého) se ještě udržuje mezi lékárníky a některými jinými vzdělanými odborníky, ze širokého povědomí, povzbuzení či tlumení duševních a tělesných funkcí a vyvolávání mimořádných zážitků (iluzí, halucinací, pseudohalucinací apod.) V roce 1969 komise expertů Světové zdravotnické organizace (WHO) označila za drogu „jakoukoliv látku (substanci), která, je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí“. Definice zahrnuje všechny substance či hmotné látky, ať už mají či nemají příznáno postavení léků, působí či nepůsobí na nervovou soustavu, jsou přírodní nebo umělé. Drogy jsou od roku 1971 v odborné terminologii označovány jako omamné a psychotropní látky (OPL). Do té doby byl užíván termín omamné látky (OL). Různé drogy jsou spojeny s různou mírou efektu a rizik. Podle míry rizika vzniku závislosti se drogy dělí na tzv. „měkké“ a „tvrdé“, resp. „lehké“ a „těžké“. [1]

Příkladem tzv. lehkých drog jsou kupříkladu tabákové výrobky všeho druhu, ale také všem dobře známá káva či alkohol. Za tyto lehké drogy jsou také považovány produkty konopí (marihuana, hašiš). Naproti tomu u těžkých drog, jako např. u kokainu či heroinu, je nejen vysoké riziko vzniku závislosti, ale také mají mnohonásobně vážnější důsledky pro organismus uživatele.

Droga je vnímána jako jistý eliminátor některých druhů bolesti, a to už jak fyzické, tak i psychické či citové. Když však účinek drog postupně pomine, bolest se vrátí ještě v intenzivnější míře. Reakcí člověka na takový stav, je snaha zvýšit množství drogy, aby svoji bolest utlumil. Čím však více drogy užije, tím více ji chce. [6]

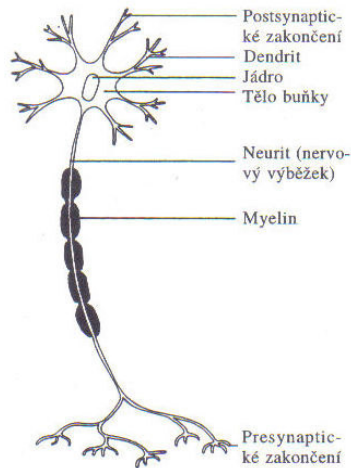
Drogy a jejich význam se mění podle toho, kdo o nich mluví, co o nich ví a jaké má s nimi zkušenosti. Každý vychází ze svého vlastního názoru a každý si také najde svoji odpověď na otázky kolem nich.

1.1 Centrální nervový systém

„Drogy ovlivňují funkce centrálního nervového systému (dále jen CNS) a rovněž působí prostřednictvím nervů a nervových uzlin na orgány periferního nervového systému. CNS se skládá z mozku a míchy. V mozku se nachází kolem 12 miliard vysoce specializovaných buněk, neuronů, obdivuhodným způsobem uspořádaných do složité a důmyslné sítě vzájemných vztahů. K přenášení motorických impulsů z CNS do valů nebo sekrečních žláz, na jedné straně anebo naopak k přenášení vnějších impulsů do CNS slouží nervy, které se paprskovitě rozbíhají z CNS do různých částí těla. Na nervech se nalézají hroznovitá nahromadění nervových buněk, známá jako ganglie¹. Laicky lze nervový systém popsat jako rozsáhlý automatizovaný komplex vybavený vnějšími průzkumnými prostředky, přijímači a přenosnými stanicemi předávajícími získaný poznatek do centra, dále pak ústředním koordinačním aparátem, kde je přijatá informace vyhodnocena a jsou vydány příslušné rozkazy periferním orgánům, jak reagovat. Receptory – čidla, která dané podněty přijímají – jsou modifikované nervové buňky (neurony²), specializované na přeměnu různých forem informací, přicházejících z vnějšího světa, na elektrický signál.“ [1]

¹ Ganglia – nervová uzlinka obsahující nervové buňky, které jsou v blízkosti páteře (sympatická g.) nebo vnitřních orgánů (parasympatická g.). [9]

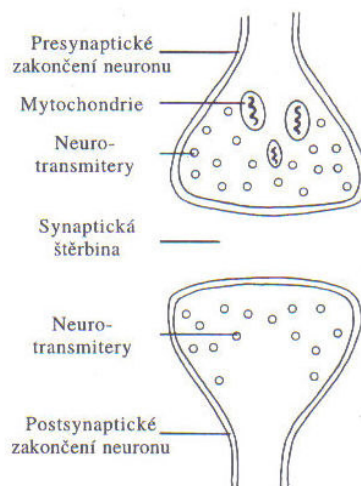
² Neuron – nervová buňka, základní stavební a funkční jednotka nervového systému. Jeho elektricky vysoce polarizovaná („nabitá“) buněčná membrána je schopna prudce měnit polaritu a vytvořit tak nervový vzruch (impuls). Neuron může vzruch rovněž přijímat, vést a dále předávat. [9]

Obrázek 1. Nervová buňka (neuron)

Zdroj: [1]

„Některé receptory jsou citlivé na světlo, jiné na chemické látky (chuť a čich), další na mechanické deformace (hmat, sluch). Receptory vstupují do styku s prvními neurony, které pak řetězově kontaktují další neurony až do mozku. Jednotlivé neurony mezi sebou nejsou mechanicky propojeny, ale existují mezi nimi úzké synaptické štěrby. Prostřednictvím svých presynaptických zakončení neurony vysílají přes štěrbinu elektrické signály, které přijímají další neurony svými postsynaptickými zakončeními na stromčkovitě větvených výběžcích (dendritech) a stejným způsobem je dopravují dál. Celá cesta od vnějšího podnětu do mozku a odtud zpět do svalů a žláz je vlastně řetězem akcí a reakcí – jedná se o tzv. neurotransmisi.“ [1]

Obrázek 2. Spojení mezi nervovými buňkami

Zdroj: [1]

1.2 Drogová závislost

„Příznačnou vlastností psychoaktivních drog je jejich schopnost neurotransmisí v různých fázích ovlivňovat, přičemž záleží na typu a množství drogy. Droga v organismu narušuje přirozené prostředí a vytváří umělý stav, který je možné udržovat pouze za cenu dalších dodávek drogy zvnějšku. Stává se součástí metabolismu běžných pochodů v těle, je pro ně nepostradatelná. Vzniká závislost na drogách.“ [1]

Drogová závislost znamená, že člověk přestal být vůči droze svobodný, vytvořil si na ní vazbu, která se stala součástí jeho života. Potřebuje ji, aby se cítil dobře (to ovšem znamená, že když ji má, skutečně se dobře cítí – o tom by mohl vyprávět ne jeden kuřák). Ve vyhraněných případech může dojít až k „zotročení“ drogou. Můžeme rovněž říci, že závislost v našem slova smyslu je potřeba drogy získaná učením. V každém případě je nutné hovořit o onemocnění, které má negativní důsledky pro jedince a společnost. U člověka (ale i u jiných organismů) není snadné a mnohdy ani vhodné oddělit od sebe zřetelně tělesné a duševní, somatické (fyzické) a psychické. Nicméně se vžilo rozlišování fyzické (somatické, biologické, tělesné) a závislosti psychické (duševní).“ [1]

„Psychická závislost je především duševní stav vzniklý konzumací drogy, která se projevuje opětovnou snahou tuto drogu požit. Může jít o pouhé přání nebo o neodolatelné a opakující se nutkání tuto drogu užít.

„Vznik psychické závislosti je vázán na zakušení jistých požitků – nestačí tedy pouhá pasivní konzumace drogy, pokud těmito zážitky není provázena automaticky. Psychická závislost na droze je vlastně často závislostí na některé okolnosti, které požívání drogy provázely (jistá společnost, doba, prostředí, forma drogy nebo rituál spojený s jejím užitím). Teoreticky, je-li přerušeno podávání drogy, neměly by se dostavovat žádné tělesné abstinенční příznaky, prakticky jsou ovšem projevy naší psychiky zpravidla doprovázeny i projevy fyzickými – třesem, pocením atd., tedy klamnými abstinенčními příznaky. Nelze pominout, že psychická závislost je nejsilnějším faktorem, který vede k zneužívání drogy, tedy nejčastěji k její opětovné nadměrné konzumaci.“ [1]

Fyzická závislost na droze vzniká zpravidla dlouhodobějším a poměrně častým užíváním drog. U některých jedinců může jít o krátkodobou konzumaci trvající několik týdnů, ale u některých osob může dojít k vytvoření závislosti již v několika dnech. Organismus fyzicky závislý na droze se jí přizpůsobil a zahrnul ji do své látkové výměny, takže na přerušení přísunu této drogy reaguje poruchou tzv. abstinenčními příznaky. [1]

Abstinenční příznaky se vyskytují u všech omamných a návykových látek. Některé tyto příznaky jsou tak málo patrné, že je možné je více či méně přehlédnout nebo zanedbat, i když jsou třeba subjektivně pociťovány nepříjemně (např. u tabáku či kofeinu). Jiné abstinenční příznaky jsou velmi intenzivní a mohou být i životu nebezpečné (např. u heroinu). Abstinenčních či odvykacích příznaků může být celá řada např. pocení, zvýšená teplota, rozšířené zorničky, třes, nechutenství, úzkost, pocity horka a chladu, touha po droze, pokles krevního tlaku nebo epileptický záchvat. O souboru odvykacích příznaků, které se typicky vyskytují pohromadě, se nazývá abstinenčním syndrom³. Ten se může v návaznosti na druh drogy značně lišit. Proto je užitečné znát, co největší repertoár abstinenčních příznaků u jednotlivých drog. [1]

³ Abstinenční syndrom – souhrn příznaků, které jsou důsledkem odnětí, resp. nedostatku drogy, na niž je vytvořena závislost. Abstinenční syndrom se může projevat různým způsobem a s různou intenzitou. [9]

2 DROGOVÉ SPEKTRUM

2.1 Opioidy

„Název opium pochází z řeckého (opos) = „šťáva“, synonyma laudanum z latinského ladanum (pryskyřice), meconium a thebaicum (podle měst Mekoné a Théby). Opium je získáváno z máku odrůdy *Papaver somniferum album*. Je to původně bílá šťáva, která prýští z nařezaných makových hlavic. Na vzduchu houstne a tmavne. V této podobě je sbírána a dále zpracovávána ať už k přímé konzumaci, nebo k dalšímu zpracování.“ [1]

„Opiáty způsobují psychoaktivní reakci tak, že se vážou na receptory (smyslové buňky specializované na přijímání podráždění) látek náležejících do skupiny tzv. neuropeptidů. Tyto látky se nazývají endorfiny. Endorfiny fungují jako potlačující zprostředkovatelé přenosu bolestivých impulsů, a tak vykonávají analgetickou (utišující) funkci. Opiáty tím, že se vážou na receptory endorfinů, činí sekreci těchto látek postradatelnou. Když je potom přísun opiátů zastaven, ocitá se tělo jak bez vnější podpory utišujících látek, tak i bez vnitřní opory, protože přísun přírodně vytvářených endorfinů je omezen. Tělo se s touto situací nedokáže vyrovnat, dochází ke krizi a objevuje se abstinenční syndrom. Opium obsahuje řadu substancí – alkaloidů⁴, které můžeme rozdělit do dvou velkých skupin. První skupina má jenom minimální nebo žádné psychoaktivní účinky. Zahrnuje látky, které mají vazodilatační účinky (působí rozšíření cév), jako např. papaverin. Druhá skupina obsahuje psychoaktivní látky včetně morfinu a kodeinu.“ [1]

Při abúzu opia dochází ke změně vědomí, spojené se ztrátou pocitu bolesti. Okolí kuřáka, pokud to vnímá, se mu jeví krásnější a případné starosti na něj nedoléhají. Člověk se stává spíše klidným pozorovatelem vnitřního a vnějšího dění než jeho účastníkem. Tento stav klidné a mírné extáze trvá několik hodin. Při vyšší dávce se tento pocit může vystupňovat, jak blíže popsal např. Lousi Laloy: „Všechno mizí, vědomí není zrušeno, avšak – podobně jako oko otevřené v temnotě - nevnímá nic než nepřítomnost vnímání“.

⁴ Alkaloidy – látky rostlinného původu s výrazným účinkem na živý organismus, které mohou způsobit otravu a jsou základem řady léků. [9]

Na konci opiové „extáze“, kuřák usíná. Po probuzení se kuřák probouzí s kocovinou, která je různě silná podle dávky. Vystřízlivění není pouhým návratem do původního stavu, nýbrž vychýlením do opačné, nepříjemné polohy. Pro mnohé je tento stav kocoviny jednou z příčin, proč se co nejdříve opět intoxikují⁵. Přírodním derivátem opia je morfin a kodein. Polosyntetickým derivátem je heroin.“ [1]

Heroin je polosyntetický derivát morfinu, který se v lidském těle opět mění v morfin. Jedná se o nejzhubnější látku morfinové skupiny, která se vyznačuje nejvyšší návykovostí, zčásti pro jeho vyšší slučivost s lipidy, které pokrývají nervové tkáně. Toxicita heroinu je přibližně pětkrát vyšší než toxicita morfinu a přibližně dvanáctinásobně vyšší než opia. U uživatelů heroinu se rozvíjí somatická i psychická závislost. Abstinenční příznaky se projevují okamžitě, jakmile odezní účinky heroinu. Heroin se nejčastěji užívá intravenózně (nitrožilně). Lze ho také šňupat, kouřit anebo inhalovat jeho kouř (např. na alobalu). V současnosti se závislost na heroinu léčí methadonem, kdy se jedná o návykovou látku stejné skupiny jako heroin. Methadon má mírnější, ale delší odvykací syndrom. [5]

Morfin je alkaloid opia, který je ovšem desetkrát účinnější než samotné opium. Jedná se o bílý krystalický prášek, který časem ztmavne. Je bez zápachu a chutná hořce. Do lékařství byl zaveden především pro své výrazné analgetické účinky. Morfin působí tlumivě na dýchací centrum a ve vyšších dávkách způsobuje jeho ochrnutí, co bývá příčinou smrti. Závislost na morfinu se vytváří velmi rychle, takže je třeba stále větších dávek k dosažení požadovaného efektu. Po dlouhodobém zneužívání morfinu dochází k těžkým škodám na zdraví a k chronické otravě. Morfinista je unavený, podrážděný, náladový, kůži má suchou a žlutě zbarvenou. Hubne. Trpí ztrátou libida, nechutenstvím a poruchami potence. Popisuje se i vznik těžkých psychických poruch, které nezřídka končí sebevraždou. [3]

⁵ Intoxikace – otrava. K intoxikaci může dojít požitím jedu, jeho vdechováním, popř. i nitrožilním podáním či rozsáhlým vstřebáváním kůží. [9]

Účinek morfinu, ale i heroinu je do jisté míry podobný. Jejich rozdíl poznají jen zkušení narkomani při nitrožilné aplikaci. *V českých podmínkách se na drogové scéně v období socialistického Československa značně rozšířila podomácky vyráběná droga **braun** (brown), pojmenovaná podle své sytě hnědé barvy. Braun je připravován za použití běžných chemikálií a běžně dostupného laboratorního skla. Hlavní složkou braunu je hydrokodon, který je možné získat z běžně dostupných léčiv (analgetik, antitusik aj.) obsahujících kodein: Codein, Alnagonu, Kodylanu, Ipecarinu a dalších. V případě úspěchu ve finálním produktu převažuje hydrokodon nad kodeinem, případně může kodein i chybět. Nekvalitní braun, obsahující větší díl kodeinu a pouze málo hydrokodonu, nemá sytě hnědou barvu, ale je pouze nahnědlý. Kromě hydrokodonu a kodeinu může být v braunu přítomen i hydromorfin a malé množství morfia. Bezprostředně po aplikaci prostoupí uživatele vlna příjemného pocitu tepla, těžkosti a suchosti v ústech. Konzument nevnímá hlad, bolest, nepociťuje sexuální touhu. Negativní fyzické účinky zahrnují zvracení, poruchy koncentrace, vysokou citlivost vůči bolesti, zúžení zorniček, zácpy, zvýšené vylučování moče, pocení, pomalé dýchání a svědění kůže. Dlouhodobý abúzus braunu vede k těžkým zácpám, nepravidelným menstruacím, poruchám nálady apod. U chronických konzumentů se mohou vyvinout plicní obtíže. Absolutní závislost nastává až za delší časové období, řádově i za několik let.*“ [1]

2.2 Stimulační drogy

Za tyto drogy jsou považovány takové látky, které svým působením na lidský organismus zahánějí pocit hladu, únavy nebo potřebu spánku. Uživatele naopak přivádějí k celkovému pocitu povzbuzení, vzrušení a zvýšenému sebevědomí. Vzbuzují velmi silný pocit posílení a jejich abúzus vede k silnému návyku a neovladatelnému chování. Jedním z mnoha negativních účinků může být i vyvolání arytmie srdce, která může vést až ke smrti. Stimulační drogy se dělí na přírodní a syntetické.

2.2.1 Přírodní stimulační drogy

„**Kokain** je získaný alkaloid získaný z listů stromu *Erythroxylu coca*, pocházející z Jižní Ameriky. Psychoaktivní účinky látek obsažených v jejich listech zde lidé znali již před čtyřmi tisíci lety.

Listy koky jsou v produkčních oblastech primitivně zpracovávány na pastu, tzv. kokainovou bázi. Ta je pak chemickou cestou přeměňována na kokainhydrochlorid – kokain.“ [5]

Na černém trhu je kokain prodáván ve formě bílého prášku. Uživatelé kokain nejčastěji inhalují šňupáním. Může být rovněž užíván intravenózně (nitrožilně), zředěný ve vodním roztoku. Účinky kokainu závisí na množství a frekvenci užívání. Tato droga vyvolává pocity radosti a povzbuzení. Zvyšuje představitost, rozhodnost a schopnost reagovat na vnější podněty. Vysoké dávky kokainu mohou vést k intoxikaci. Ta se projevuje na psychické úrovni podrážděností, neschopností se soustředit, pocity stresu, vzrušení, nervozitou, ztrátami vědomí, paměti, pocity zmatenosti, přeludy, halucinacemi. Po fyzické stránce se intoxikace projevuje neobvyklým držením těla, chvěním rtů a hlasu, silným pocením, rozšířením zorniček, nepravidelným tepem, zvracením a svalovými křečemi. [5]

Obr. 3 Kokain

Zdroj: [8]

Crack („krek“) je slangový název pro hydrochlorid kokainu, který je při výrobě cracku zpětně přeměněn na tzv. volnou bázi – freebase. Jedná se tedy o látku, která vzniká tepelnou úpravou hydrochloridu kokainu s jedlou sodou a éterem. Název údajně pochází z praskavého zvuku, který vzniká při zahřívání cracku při jeho kouření. Fenomén užívání volné báze se objevil na západním pobřeží USA v průběhu 70. let 20. století, a to pravděpodobně mezi lidmi, kteří kouřili kokainovou bázi v cigaretách během cest po Jižní Americe.

Po návratu do USA a z potřeby zopakovat si zážitky, přeměňovali pouličně dostupný hydrochlorid kokainu zpět na bázi. Crack obvykle neobsahuje doprovodné kokainové alkaloidy, rozpouštědla nebo jiné zbytky vzniklé při procesu extrakce kokových listů a obsažená v kokainové bázi. Z hydrochloridové soli se totiž uvolňuje kokainový alkaloid – benzoylmetylecgonin. Crack se nešnupe jako kokain, ale bývá kouřen v dýmkách či cigaretách ve směsi s tabákem nebo marihuanou. Je možné rovněž inhalovat kouř, který vzniká spalováním kousku craku na pocínované fólii. Crack absorbovaný plicemi působí na centrální nervový systém podobně jako kokain. Užívání cracku je jednou z nejrychlejších metod, jak dostat do mozku značné množství kokainu. Kouř je absorbován v plicích a dostává se do mozku v průběhu 4 – 6 sekund po inhalaci. Účinek dosahuje vrcholu během prvních 30 – 60 minut po požití a v průběhu další hodiny pak mizí. Stav intenzivní euforie trvá 5 – 10 minut. Příznačným a velice nebezpečným rysem cracku je jeho mimořádně vysoká návykovost. Závislý jedinec potřebuje i 20 – 30 dávek denně a po vynechání přetrvává úporná a nezdolná touha po droze. Ve velice krátké době, často po necelých dvou měsících, vyvolává silnou závislost. Následky zneužívání cracku jsou podobné následkům zneužívání kokainu, ale nastupují rychleji. Člověk intoxikovaný crackem může být velice nebezpečný a také extrémně silný. Pokud je zasažen nějakou depresí, může být pro své okolí výrazně nebezpečný, který se nenechá ničím přesvědčit ani uklidnit. Oběti cracku trpí v pokročilejším stadiu přeludy a halucinacemi, mění se jejich chování a vážně se zhoršuje jejich psychický stav. [1]

2.2.2 Syntetické stimulační drogy

„Prototypem skupiny syntetických stimuluujících látek je amfetamin⁶. Jedná se o jednoduché sloučeniny, známé též jako tzv. „budivé aminy“. Amfetamin byl syntetizován v roce 1887. Jeho působení bylo prozkoumáno až později, počátkem 20. století. Název „budivý amin“ dostal snad proto, že poprvé byl užit v medicíně ve 30. letech k léčbě narkolepsie, poruchy, která se projevuje nekontrolovatelnými záchvaty spánku. V určitém smyslu jsou amfetaminy farmakologicky příbuzné kokainu. Stejně jako kokain mají schopnost zlepšovat

⁶ Amfetamin – látky s výrazně budivým účinkem na nervový systém a na duševní činnost (psychostimulační působení). [9]

náladu, rozptýlit únavu a pocit hladu. I když jsou známy různé způsoby zneužívání amfetaminů, ve většině případů jsou tyto omamné látky používány k vyvolání pocitů euforie. Psychická závislost na omamných látkách typu amfetaminu se vyvíjí rychle a přetrvává díky silné touze dosáhnout maximální euforie a vzrušení. Toxický syndrom vyvolávaný amfetaminy je charakterizován hlubokými změnami v chování a psychotickými epizodami se sluchovými, vizuálními a hmatovými halucinacemi. Ty mohou být spojeny s pocity paniky nebo agrese a nutkáním k bizarnímu a násilnému chování. Vysokou úroveň vzrušení doprovází náhlý náraz nadměrné únavy. Psychóza způsobená amfetaminy je často nerozeznatelná od pravé schizofrenie.“ [1]

Ilegální drogou číslo jedna v českých zemích se stal jeden z derivátů amfetaminu, **metamfetamin** – lidově známý jako **pervitin**. Metamfetamin a amfetamin jsou si ve svých účincích natolik podobné, že jejich možné rozlišení, lze pouze laboratorní cestou. Pervitin není český vynálezem, jak by se mohlo zdát ze zpráv ve sdělovacích prostředcích. Byl používán již za druhé světové války japonskými sebevraždnými piloty kamikadze, ale i německými parašutisty. Tato droga byla poprvé syntetizována v Japonsku v roce 1893, na Západ se dostala až v roce 1929. Rovněž název pervitin je německého, nikoliv českého původu. Čeští toxikomani však dokázali tento přípravek znovu objevit a vyvinout jeho výrobu v podmínkách domácích laboratoří. Jako vstupní produkt pro výrobu pervitinu slouží stimulační látka, efedrin⁷, který lze získat z různých kompozitních léků jako např. Modafen, Nurofen, Solutan apod. Výrobci pervitinu dříve používali často efedrin odcizený z průmyslové výroby. Po extrakci z léků lze efedrin za pomoci louhu, červeného fosforu a dalších chemikálií změnit na metamfetamin. Potřebné pomocné chemikálie lze poměrně snadno získat a vybavení pro „vaření“ se skládá z nejjednodušších pomůcek, které jsou běžně dostupné. Není ovšem pravdou, že by pervitin vyrobil každý, kdo sežene „recept“. Ke kvalitní výrobě drogy, je zapotřebí určitého stupně znalostí. Ne vše, co se podle těchto „receptů“ vyrobí, je skutečně kvalitní a čistý metamfetamin. Nejrůznější zbarvení produktu jako např. do žluta, hněda či fialova, svědčí o příměsích jódu či jiných látek, tedy o nedokonalém čištění nebo o tom, že konečného produktu vůbec nebylo dosaženo a je

⁷ Efedrin – přirozený alkaloid užívaný jako léčivo. Rozšiřuje průdušky, zrychluje srdeční činnost, zvyšuje krevní tlak, působí povzbudivé na činnost mozku. [9]

nabízen pouhý „mezistupeň“. V tom tkví jedno z velkých rizik současného černého trhu s pervitinem. Hrozí totiž nebezpečí poškození organismu těmito nečistými drogami. Prvotní psychotropní efekt pervitinu je výrazný a příjemný. Podobně jako u ostatních amfetaminů dochází k celkovému povzbuzení, odstranění únavy, pocitu zlepšené psychické a fyzické výkonnosti. Pro mladého, nejistého člověka, který má např. problémy navázat vztah s opačným pohlavím, je neobyčejně lákavé stát se, i když jen na chvíli, neodolatelným a jistým „šarmérem“ plný energie. Rozdíl mezi takovým sebehodnocením a realitou mohou mít však tragické následky. Dalším rizikem je, že po určité, individuálně různé dlouhé době dochází prakticky u každého konzumenta pervitinu k zásadním proměnám psychiky. Toxikomanské kruhy tento stav dobře znají a v jejich slangu má i svůj výraz – „*stíha*“. Jedná se o rozvoj duševní poruchy způsobené právě stimulační drogou – paranoidního či paranoidně-halucinatorního syndromu v rámci vznikající toxické psychózy⁸. Postižený jedinec získává postupně pocit, že se v jeho okolí děje něco divného. Začíná si uvědomovat, že ostatní lidé se k němu chovají jinak, registruje pokusy ho nejrozumnějším způsobem „podrazit“, stává se nedůvěřivým a ostražitým. Mohou se objevit i zrakové a sluchové halucinace. To vše vede daného jedince k iracionálnímu jednání, panickým útěkům i zdánlivě sebeobránným útokům. Východiskem takového jednání, je často sebevražda. Jde o onemocnění srovnatelné s jinou psychickou chorobou – schizofrenií. Jen nepatrné množství těch, kteří pervitin trvale zneužívají, dokáže jeho konzumaci korigovat natolik, že neztratí kontrolu a neklesnou postupně do fáze nekontrolovaných excesivních několikedenních „tahů“, vedoucích až k úplnému psychosomatickému vyčerpání. Konzumenti pervitinu po určité době s touto drogou buď skončí, nebo přecházejí k opiátům, kde je závislost sice výraznější, ale riziko toxické psychózy je v porovnání s pervitinem menší. Průměrná cena pervitinu na území ČR se pohybuje v rozmezí 800 – 1000 Kč. V případě odběru většího množství a přímo od výrobce, se cena za gram pervitinu snižuje. [1]

⁸ Psychóza – těžké duševní onemocnění, při němž nemocný ztrácí kontakt se skutečností, kterou jinak vnímá, jinak jí hodnotí, a jinak se proto chová. Tato ztráta kontaktu souvisí s halucinacemi a bludy, pod jejichž vlivem se nemocný může dopouštět pro okolí zcela nepochopitelných činů. [9]

Dalším syntetickým produktem derivovaným z amfetaminu je **Extáze** (XTC, dále jen MDMA), který vyvolává zvýšenou citlivost a vnímavost. Těchto derivátů z amfetaminů existuje celá řada a na černém trhu se objevují v různých formách, kdy jsou vydávány za to, co je právě nejžádanější. MDMA byl původně vyráběn v USA a používán jako lék v psychiatrii, ale koncem 80. let byla jeho výroba zastavena. V účincích extáze a jejího složení se vyskytuje řada odlišností. Prodejci vycházejí z prosté skutečnosti, že řada potenciálních experimentátorů vůbec neví, jaký je skutečný účinek MDMA. Asi půl hodiny po polknutí dávky (tablety) se dostavuje pocit příjemného tělesného tepla, prohlubování vzájemného porozumění, schopnosti vcítit se do problémů druhého, solidarity a pocitů radosti. Tento efekt se asi po dobu dvou hodin výrazně prosazuje ve fázi označované jako rush („jízda“). Poté nastupuje několika hodinové zklidnění s příjemným prožíváním. Na rozdíl od alkoholu MDMA agresivitu tlumí, nikoliv podporuje. Jako nežádoucí účinky jsou při intoxikaci popisovány pocity nervozity, nespavosti po prvotním odeznění účinků a únava. Jako každá stimulační droga, tak i extáze má časem schopnost vyvolat vysoce nebezpečný stav toxické psychózy („stíhu“⁹). Zde pak může dojít k naprosto nepředvídatelným událostem a to včetně ohrožení sebe i svého okolí. [1]

Obr. 4 Extáze

Zdroj: [8]

⁹ Stíha – slangové označení pro stav známý osobám s déle trvající amnézou abúzu stimulačních drog. Jde o paranoidně halucinatorní syndrom až psychotické hloubky a intenzity, který se označuje toxická psychóza. [9]

2.3 Cannabis a jeho deriváty

Základní surovinou, ze které jsou získávány látky kanabisového typu, je konopí seté (*Cannabis sativa*). Je to jednoletá dvoudomá bylina, která pravděpodobně pochází ze Střední Asie. Informace o pěstování konopí jsou staré více jak 5 000 let. Jeho psychoaktivní účinky znali lidé už ve starověké Indii, Číně, na Středním východě nebo v Africe. Užívání produktů konopí (marihuany, hašiše) bylo historicky zpočátku spojené především s náboženskými obřady. V současné době se jedná o vůbec nejrozšířenější psychotropní drogu, jejíž užívání se rozmohlo po celém světě. Konopí je pěstováno nelegálně „na marihuanu“, které se u nás silně rozšířilo zejména v posledních letech. Konopí seté je dnes ilegálně pěstováno prakticky po celém území České republiky.“ [1]

Obr. 5 Konopí seté (*Cannabis sativa*)

Zdroj: [8]

„Cannabis sativa obsahuje v horních listech keřů a v květech značné koncentrace kanabinoidů, z nichž nejvýznamnější je delta-9-tetrahydrocannabinol (dále jen THC), který způsobuje většinu psychoaktivních účinků charakteristických právě pro konopí. Menší koncentrace kanabinoidů je možné nalézt i ve spodních listech, ve stonku a v semenech. Marihuana vzniká smíšením usušených a rozmělněných listů a vrchní rostlinné okvětní části konopí. Uživatelé jí říkají tráva, což je dosti přesné vystižení jejího vzhledu. Název Marihuana (marijuana) pochází z mexické španělštiny, ale o přesném původu, se stále

spekuluje. Marihuana se kouří buď samostatně, nebo smíšená s tabákem v ručně stočených cigaretách, případně v dýmkách.“ [1]

Hašiš se získává z pryskyřičného sekretu, který prosakuje z květů a listů v horních částech rostliny. Hlavním centrem produkce hašiše je oblast Středního východu. Pryskyřice je sbírána a následně hnětena do formy kvádrů, koulí anebo kostek. Hašiš bývá kouřen společně s tabákem ve speciálních dýmkách, polykán smíšený s jídlem anebo v nápojích. Bývá rovněž extrahován s alkoholem a vyrábí se z něj hašišová kořalka. Koncentrace THC v hašiši je přibližně pětikrát vyšší než v marihuaně. [1]

2.3.1 Halucinogeny

Jedná se o skupinu přírodních i syntetických drog, které jsou charakteristické základním efektem, jimž je kvalitativní změna vědomí. Deformují vnímání objektivní reality a navozují stav vybuzení centrálního nervového systému. Projevují se změnou nálady, obvykle ke stavu euforickému, někdy ale také těžce depresivnímu. Pod vlivem halucinogenů je porušeno vnímání směru, vzdálenosti a času. Uživatel může popisovat, že např. „slyší barvy a vidí zvuky“. Při vysokých dávkách droga navozuje falešné představy a zrakové halucinace.

„Halucinogeny byly ve světě nejvíce rozšířeny v 70. a 80. letech. Jejich zneužívání bylo ponejvíce spojeno s alternativní kulturou, jejíž vyznavači tvrdili, že jim halucinogeny pomáhají dosahovat hlubšího a bohatšího poznání sebe sama. Halucinogeny můžeme rozdělit na látky přírodního původu, jako meskalin a psilocybin, a syntetické látky, jako diethylamid kyseliny lysergové (dále jen LSD). Meskalin se získává vylisováním z dužnatých částí kaktusu peyotes ve formě rostlinného oleje. Dávka 350 až 500 mg meskalinu navozuje iluze a halucinace, které trvají 5-12 hodin. Psilocybin je psychoaktivní složkou některých hub rodu Psilocybe. Tyto houby rostou ve Střední Americe a byla po staletí užívána Indiány ke kultovním účelům. Psilocybin je chemicky příbuzný LSD a má i podobné účinky. Je obsažen v houbě lysohlávce (Psilocybe bohemica). Na některých místech v České republice se tato houba hojně vyskytuje, i když nalézt tu pravou lysohlávku není vždy jednoduché. Na našem území rostou i druhy tvarově podobné, ale bez obsahu psilocybinu. Houba se většinou suší nebo nakládá a pak se konzumují její hlavičky. Menší počet hlaviček způsobuje stav výrazné euforie, smíchu, pohody a hovornosti. Vyšší dávky vedou ke zrakovým iluzím, deformacím předmětů a zvuků.“ [1]

„Diethylamid kyseliny lysergové (dále jen LSD) je halucinogenní droga s poměrně krátkou, ale v naší kultuře již bohatou historií. V roce 1938 švýcarský chemik Albert Hofmann syntetizoval tuto látku z námelu v laboratořích firmy Sandoz v Bruselu. V roce 1943 byly náhodně odhaleny její psychoaktivní vlastnosti. První, kdo prodělal intoxikaci s halucinogenními účinky, byl sám objevitel LSD.“ [1]

„LSD patří mezi silné psychoaktivní preparáty. Velice malá dávka, obvykle 40-70 mikrogramů, je schopna vyvolat halucinogenní efekt, který přetrvává až 8 hodin. Laboratorně je LSD syntetizováno ve formě prášku. Je užíváno orálně ve formě tablet a tenkých čtverečků želatiny (window panes, “okenní tabulka”), nebo zředěno a absorbováno do absorpčních papírků (blotter acid, “kyselina pijáková”). Papírky – tzv. tripy bývají distribuovány na diskotékách a ve společenských klubech mládeže, přičemž jsou označeny obrázky a poutavými názvy typu “Sluneční bůh”, “Anarchie”, “Barbar Conan”, “Bart Simpson” atd.“ [1]

Z halucinogenů působících na centrální nervový systém byl zatím nejlépe prozkoumán právě účinek LSD. Tato droga vyvolává v CNS několik různých efektů – z nich nejdůležitější je spojen s působením neuronových receptorů neurotransmiteru známého jako serotonin. Předpokládá se, že působení serotoninu na receptory je akčním mechanismem na CNS, který je společný LSD, meskalinu a psilocybinu. Halucinogeny působí v různých časových periodách v závislosti na dávce a typu látky. V psychické rovině jejich efekt může zahrnovat změněné vnímání, jež může obsáhnout všechny smyslové orgány. Ve většině případů se nejedná o halucinace, ale spíše o zkreslené vnímání a iluze. Může docházet ke změně vnímání času a prostoru. Abuzér (uživatel) může prožívat pocity nereálnosti ve vidění a cítění sebe sama a okolní situace. Zkreslené vnímání reality může následně vyvolat nebezpečné chování, jako například pokusy létat. Po fyzické stránce mohou způsobit zvýšený krevní tlak a jeho následný prudký útlum, rozšíření zorniček, zvýšenou srdeční činnost, pocit svalového napětí, chvění, závratě, poruchy trávení, pocity žaludeční nevolnosti, zrychlené dýchání. Po celou dobu trvání účinku halucinogenů nemá intoxikovaný jedinec potřebu spánku a odpočinku. Účinek těchto látek přetrvává 8 - 12 hodin. Ve snaze dosáhnout lepšího efektu jsou halucinogeny velice často kombinovány s kanabisovými preparáty, hašišem a marihuanou. Ze stejného důvodu bývá zneužíván i alkohol a léky, např. anxiolytika. [1]

2.3.2 Těkavé látky - inhalanty

Inhalanty jsou těkavé chemické látky, vyráběné pro obchodní a lékařské využití. Mezi inhalanty používané v lékařství patří anestetické plyny jako např. éter (k rozšíření cév), bronchodilatátory (k léčbě astmatu) apod. K objevům takovýchto látek přispěl rozvoj chemie koncem 18. a začátkem 19. století, kdy v této době objevil sir Humpry Davy účinky **oxidu dusného**. Davy ho zkoušel na sobě a svých přátelích, přičemž zjistil, že po jeho vdechnutí se dostávají pocity veselosti a bezstarostnosti. Davy ho proto nazval laughing gas (plyn smíchu). V českých zemích je znám jako „rajský plyn“. [1]

V současné době se běžně setkáváme např. s benzínem, lepidly, laky a rozpouštědly (např. toluen). Nejčastějším způsobem užívání inhalantů je vdechování z igelitových pytlíků, do kterých je vložen kus tkaniny nebo vaty namočené v inhalantu. Méně časté je pak inhalování přímo z plechovky nebo z aerosolového postřikovače. Čichání bývá často prováděno ve skupinách a nejčastěji mládeží či přímo dětmi. Účinek po takovém vdechnutí nastává téměř okamžitě a přetrvává i několik hodin. Intenzita účinku závisí na absorbovaném množství a typu látky. Inhalanty po vdechnutí pronikají do plic. Odkud se rychle dostávají do krevního oběhu a poté do různých tělesných orgánů. Mezi prvními je zasažen CNS. Dále bývají inhalanty nejvíce zasaženy játra, srdce, plíce a ledviny. Okamžité psychické účinky lze charakterizovat stavem vzrušení a povznesené nálady. Objevují se obluzenost, nepřítomnost duchem, neobvyklé, nekontrolovatelné chování. Kýženým efektem „čichání“ toluenu a dalších těkavých látek je stav jakéhosi „polospánku“ či „polovědomí“ doprovázeného živými „barevnými“ sny. Zároveň se objevují závratě, poruchy vidění a rovnováhy. Má rozšířené zornice, zarudlé oči a nepřítomný výraz. Dlouhodobější zneužívání těkavých látek vede k destrukci osobnosti, která se projevuje nezájmem o okolní svět. Dochází k totálnímu omezení veškerých zálib s výjimkou zájmu o drogu. [1]

„Čichání“ těkavých látek je laickou veřejností vnímáno jako méně rizikové ve srovnání s injekční aplikací. Ovšem co se týče rizika okamžitého předávkování či reflexní zástavy dechu a krevního oběhu, je „čichání“ jednoznačně rizikovější. Na rozdíl od všech ostatních drog totiž při „čichání“ nelze odměřit přesnou dávku. Během inhalace dochází k postupnému „zakalování“ vědomí, a jestliže je toxikoman neschopen dalšímu přísunu

drogy zabránit, pak se spánek mění v bezvědomí, nastává kóma a dochází k zástavě dechu a krevního oběhu. Právě takto dochází nejčastěji k úmrtí. I proto patří těkavé látky, jinak často nazývané „drogami hloupých“, jelikož příliš málo dávají a příliš mnoho berou, mezi jedny z nejtvrdějších drog. O tom svědčí i skutečnost, že velká úmrtí spojená v českých zemích prokazatelně s předávkováním drogou je zapříčiněna toluenem.“ [1]

2.4 Zneužívání léků

Současná chemie nás obohatila nejen účinnými léky, ale způsobila i rozšíření látek, na které vzniká nebezpečný návyk. Užívání léků mimo rámec léčby je společensky závažný a podceňovaný jev. Zvýšené užívání léků může vyvolat klima náchylné k drogám. Například rodiče, kteří hojně užívají „uklidňující“ nebo naopak „povzbuzující“ tablety, tak děti vyšlé z tohoto prostředí snáze překonávají bariéru, která je odděluje od zneužívání drog. [1]

„Zneužívání – či přesněji nadužívání – léků je časté zvláště u lidí dlouhodobě vystavených stresovým situacím. Tímto typem toxikomana byl např. i generální tajemník Ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu Leonid Iljič Brežněv, který se od poloviny 70. let až do své smrti v roce 1982 potýkal se závislostí na sedativech.

Obecně existují dva hlavní trendy zneužívání farmaceutických výrobků.

V první řadě je lék zpravidla původně předepsán lékařem, ale pacient si na něm následně vytváří závislost, většinou psychického původu. Charakteristickými fázemi přechodu od léčby k zneužívání jsou:

- *strach z případného nedostatku léků,*
- *poptávka po neoprávněném množství látky,*
- *návštěvy různých lékařů ve snaze shromáždit požadované množství.*

V druhém případě není zneužívání farmak spojeno s lékařskou praxí. Mnoho mladých lidí, kteří mají sklon i k abúzu ostatních drog, přitahují léky s psychoaktivními účinky. K získání potřebného typu a množství těchto látek používají nejrůznější nezákonné postupy - krádeže v lékárnách, falšování lékařských předpisů apod. Často se obracejí na ilegální trh.

Oba tyto trendy se u nás široce rozvinuly zejména ve specifických podmínkách drogové scény socialistického Československa. Neterapeutické užívání léků ovšem není omezeno pouze na psychoaktivní látky. Týká se rovněž širokého spektra dalších látek, jako jsou anabolika, diuretika, laxativa. Tyto látky způsobují změny ve stavbě těla – zeštíhlení, napomáhají tvorbě svalové hmoty apod. Časté je jejich zneužívání ve snaze dosáhnout v této oblasti rychlého efektu.“ [1]

3 DROGOVÁ HISTORIE

3.1 Zneužívání drog v českých zemích za Rakouska-Uherska a v předválečném Československu

Zneužívání omamných a psychotropních látek v českých zemích není nic nového. Například halucinogeny na našem území užívali pravděpodobně již naši předkové.

Biochemik, mykolog a antropolog Alois Pokorný (1826 – 1886) porovnával stylizace a ornamenty neolitického umění s uměleckými díly vytvořenými ve stavech změněného vnímání navozeného chemikáliemi a dospěl k závěru, že jsou si velmi podobné, ne-li dokonce totožné. Podle jeho teorie může tuto shodu vysvětlit halucinogenní kvalita muchomůrky červené. Pokorný dokonce soudí, že již v období neolitu se u nás zřejmě inhaloval kouř hašiše. V těch dobách se v rakouském Hallstattu připravovaly magické lektvary, jejichž součástí byl durman a rulík. Rulík zlomocný, durman obecný a blín černý, obsahující skopolamin a atropin, byly ve středověké Evropě používány k přípravě čarodějnických nápojů či mastí. Jeden ze zchovalých čarodějnických receptů doporučuje: „Vzít sto gramů zvířecího tuku, pět gramů lidského tuku, pět gramů hašiše a hrst konopných květů, hrst květů vlčího máku, špetku rozdrčených slunečnicových jader, to vše vařit dvě hodiny ve vodě v dobře uzavřeném hrnci. Večer se mělo touto tekutinou potřít tělo na určitých místech a člověk se ve spánku mohl zúčastnit čarodějnického sabatu. S cílem dosáhnout psychických i fyzických požitků se omamné látky začaly více využívat v 17. století. S rozvojem technických věd a chemických metod čištění, koncentrace a oddělování látek se šíří i syntetická výroba nových látek. Zvyšující se poptávka vede k jejich masivnější produkci a v rámci rodícího se farmaceutického průmyslu k jejich širšímu využití při výrobě nejen léčiv a jedů, nýbrž i požitkových látek. [1]

„Rozšířené zneužívání morfinu se ve střední Evropě poprvé objevilo po válce prusko-rakouské (1866) a prusko-francouzské (1870-1871). V té době již byla provedena izolace morfinu, francouzský lékař Charles Gabriel Pravaz (1791-1853) vynalezl injekční stříkačku a A. Wood poprvé injekčně aplikoval morfin pro utlumení bolesti (1856). Evropa poskytla trpící lidský materiál – vojáky zraněné v bojích.

Lékaři na obou stranách front hojně užívali morfinu jako účinného utišujícího prostředku při chirurgických zákrocích a léčbě zraněných. Právě z takto léčených pacientů pocházeli první závislí morfinisté.

I v Čechách bylo zneužívání morfinu poprvé zaregistrováno v posledních dvou desetiletích 19. století. Jednalo se o řídké, spíše výjimečné případy lékařů, lékárníků a pacientů původně léčených drogami, zvláště morfiem a opiem.“ [1]

„Následující dvě dekády české historie byly obdobím, v němž hospodaření s opiáty nepodléhalo žádným právním regulím a kdy onemocnění morfinismem bylo chápáno pouze jako tragédie jednotlivce a jeho blízkých. Látkou, která protrhla ospalou síť drogové sterility a podnítila rychlý nárůst počtu toxikomanů i vznik nových forem abúzu v Čechách, byl kokain. Na rozdíl od opiátů neměl v českých zemích ani minimální tradici a s výjimkou omezeného lékařského využití zde nebyl rozšířen. V roce 1918 končí první světová válka, Rakousko-Uherské mocnářství se rozpadá, v říjnu 1918 je vyhlášena nezávislá Československá republika. Namísto očekávaného blahobytu přicházejí léta plná rozporů a nejistot. Hospodářské a sociální problémy se prohlubují. Únava a šok z válečného běsnění vyvolávají následný „hlad po radosti“. To vše vytváří příznivé klima pro nárůst zneužívání drog jak v Československé republice, tak i v celé poválečné Evropě. Další prudký rozmach nelegálního obchodu s kokainem byl pak významně ovlivněn zavedením průmyslové výroby této látky v Německu po roce 1920. Z německých laboratoří unikalo velké množství drog do ilegální sítě a bylo odsud pašováno do většiny zemí Evropy. V Československu byl vyráběn kokain v malém, ale přesto se zneužívání kokainu v Praze stalo módou mezi tanečníky, umělci, herci a pražskou smetánkou. S kokainem experimentovaly takové osobnosti českého filmu, jakými byly Lída Baarová, Ljuba Hermanová či Adina Mandlová. Silným uživatelem byl např. herec Hugo Haas. Zneužívání kokainu dosáhlo tak nebezpečných rozměrů, že proti němu v letech 1923-1924 zahájil rozsáhlou kampaň i český tisk. Snažil se přitom upozornit především na nebezpečí „bílého prášku“. V poválečných letech se v Praze objevilo i kouření opia, byly též zaznamenány i případy zneužívání morfinu v kombinaci s heroinem a rovněž několik případů zneužívání morfinu s kokainem.“ [1]

Zneužívání kanabinoidových preparátů se v Československu objevilo ve 30. letech, ale zůstalo omezeno pouze na několik výjimečných případů v hlavním městě. Rovněž „čichání“ látek, jmenovitě éteru, prováděli v ojedinělých případech pouze náruživci.

Nezákonný obchod s drogami se stal novým fenoménem, který se v Československu rozvinul zejména v letech 1920 – 1925. Zdroj drog na nelegálním trhu byl v podstatě dvojitý – úniky z lékáren a pašování.

Do mezinárodního obchodu s drogami byli zapojeni jak Češi, tak i cizinci. Významnými dodavateli kokainu byli tzv. „bílí“ Rusové (emigranti z porevolučního Ruska), jeho pověstnými distributorkami v pražských barech a nočních podnikách patřily vídeňské barové tanečnice, jinak řečeno „umělkyně na špičkách“, které vedle svého umění zaučovaly společně se svými společníky – tanečníky – ve šňupání kokainu. Nelegálním obchodem s drogami se zpočátku zabývaly menší skupiny překupníků. Je zajímavé, že za první republiky dominovaly mezi územími nejvíce zasaženými drogovým problémem Praha, severní Čechy, a především Moravská Ostrava, resp. severní Morava – tedy oblasti, kde drogy znamenají největší problém i dnes. První skutečně mezinárodní dohodou o drogách je pak Mezinárodní úmluva o opiu (The International Opium Convention), podepsána 23. ledna 1912 v nizozemském Haagu. Problematika boje proti opiu a škodlivým látkám byla svěřena Společnosti národů. Za účelem účinného potírání nedovoleného obchodu s drogami byly v jednotlivých zemích zřízeny zvláštní ústřední úřady – v Československu se jednalo o Ústřednu pro potírání nedovoleného obchodu omamnými jedy, zřízenou u policejního ředitelství v Praze. [1]

3.2 Drogový problém v období mezi druhou světovou válkou a listopadem 1989

Už nikdy zřejmě nevznikne na našem kontinentu tak příznivé klima pro vymýcení drogového problému ve velkém, jako tomu bylo na konci druhé světové války.

Válečné operace přetrnuly na šest let spojení mezi Evropou a Asií, mezi Evropou a Latinskou Amerikou. Boje na souši, ve vzduchu i na moři učinily z pašování velice riskantní způsob podnikání. Toxikomani měli stále méně prostředků na zakoupení své dávky. Obchod s drogami se přestal vyplácet a jejich příliv se zastavil. Toxikomanie téměř vymizela, a proto se stala něčím výjimečným.

Během válečných let pracovaly celé týmy vědců na vývoji nových zbraní a prostředků k účinnějšímu vedení války.

Například Japonci našli v drogách účinný prostředek ideologické diverze a široce je využívali za války v Číně a Koreji, kam dodávali tony opiátů. Také lékaři SS v koncentračním táboře Dachau prováděli na věznicích pokusy s meskalinem ve snaze vyvinout „sérum pravdy“.

Druhá světová válka přinesla i prudký nárůst spotřeby amfetaminu. Během letecké bitvy o Británii, angličtí letci spotřebovali značné množství benzedrinu. Celkově se udává množství 72 miliónů tabletek. Přibližné stejné množství spotřebovala i armáda USA. I pověstní japonské letci - sebevrazi kamikadze polykali před vojenskou akcí vysoké dávky metamfetaminu.

Období po druhé světové válce přineslo vlnu zneužívání amfetaminů, jež zůstaly nespotřebovány ve vojenských skladech poražených armád Německa a zvláště Japonska. Drogy se dostaly do rukou civilního obyvatelstva, které v nich hledalo a nacházelo útěchu z porážky, východisko z těžké hospodářské i politické situace. [1]

„Prudké šíření drog ve světě po válce a zejména v 60. a 70. letech bylo pak dále zapříčiněno vznikem a nárůstem některých jevů, které jsou pro tento fenomén příznačně i dnes:

- *v ilegálním obchodu s drogami se v nebyvalé míře začal angažovat organizovaný zločin,*
- *roste užívání „silnějších“ drog na úkor „slabých“,*
- *toxikomani přecházejí na nové, nejčastěji syntetické farmaceutické produkty,*
- *řada preparátů se začíná užívat intravenózně,*
- *objevuje se fenomén „designer drugs“,*
- *v ilegálních laboratořích se intenzivně rozjíždí výroba syntetických a polosyntetických preparátů, které jsou produkovány pouze pro ilegální drogový trh,*
- *drogy se šíří do nových sociálních a věkových společenských vrstev a skupin,*
- *drogy pronikají do strategických vojenských plánů armád na obou stranách „železné opony“,*
- *dochází k ekonomizaci a politizaci drogového problému.*

Rodí se obraz drog jako nástroje revolty i sjednocení. Jejich užívání spojuje židy, černochoy, proletáře. Drogy se stávají prostředkem odvržení společenských zábran, prostředkem popření zkosnatělého pořádku. Obchod s drogami se stává důležitým zdrojem příjmů politických hnutí, povstaleckých i teroristických skupin.

Výnosy z obchodu s drogami významně ovlivňují takové jevy, jako jsou kurdský a arménský separatismus v Turecku, aktivity partyzánů maoistické Světlé stezky v Peru, terorismus v Kolumbii, Ekvádoru, Bolívii, konflikt v Nikaragui, již pět desítek let trvající občanská válka v Barmě, válka v Afghánistánu a mnoho dalších. Lokální zájmy nejružnějších politických hnutí často zcela zastíňují snahy o vymýcení drogového problému.“ [1]

V minulosti drogy tradičně putovaly ze zemí Asie a Blízkého východu (opium, morfin, listí kanabisu a hašiše) a z Jižní Ameriky (kokain) ve směru do Evropy a Spojených států amerických. S rozvojem průmyslové výroby syntetických drog však nabývá na intenzitě i opačný směr – z Evropy a USA do nerozvinutých zemí Asie, Střední a Jižní Ameriky a Afriky. Není pravdou, že by se svět po druhé světové válce nesnažil drogovému problému čelit. Na mezinárodním fóru spatřila světlo světa celá řada významných smluv a konvencí. Ty však měly ohraničenou účinnost a byly dále omezovány množstvím lokálních zájmů, rozporů a specifik jednotlivých zemí. [1]

České země jako by byly vůči drogám imunní, jako by se jednalo pouze o problém Západu, který se nás netýká. Byla to však zdánlivá sterilita. Jisté údaje o zneužívání drog v době totality posbíral K. Kaplan, historik, který se účastnil práce rehabilitační komise KSČ osvětlující politické procesy 50. let, a spisovatel V. Hejl, bývalý politický vězeň. Údaje o zneužívání psychofarmak publikovali ve své známé knize „Zpráva o organizovaném násilí“. Drogy byly podle obou autorů užívány ve vazebních věznicích StB (Státní bezpečnost) v Praze, Brně i na jiných místech. Citují například vězně, který si pamatoval, že dostal piškoty s jahodami. Druhý den byl neschopen hovořit, ztvrdnul mu jazyk v ústech. Drogy měl ponejvíce aplikovat dr. Sommer ve vazební věznici v Praze-Ruzyni. Předpřevratový ministr spravedlnosti Prokop Drtina pravděpodobně dostával látky, po nichž se u něho střídaly stavy deprese se stavy excitace. Vedl rozhovory s lidmi, kteří neexistovali, a měl i jiné halucinace. Podobně se vedlo i Arturu Londonovi, jednomu ze židovských členů ÚV KSČ obviněnému v procesu se Slánským. Bývalý prezident ČSSR Gustav Husák měl halucinace během vyšetřovací vazby. Píše o oživlých vzorcích na stropě, které se fantasticky pohybovaly, a červených myších, které viděl lézt po zdech.

Příčinou těchto percepčních změn mohlo ovšem být i vyčerpání a deprivace, nejen aplikace drog. Rovněž London předpokládá, že tyto změněné stavy vytvářel spíše systém vymývání mozků. [1]

Nepopíratelným faktem je, že Československá armáda experimentovala s využitím drog jako bojových látek. V archivu Československého armádního filmu je uložen dokument z roku 1969, nazvaný neurčitě Pokus. Film zachycuje situaci, kdy byla dvou armádních štábů před zahájením simulované válečné operace nabídnuta sklenice s nápojem. V prvním případě šlo pouze o vodu, druhé skupině důstojníků však bylo do nápoje přimícháno LSD. Armádní pracovníci poté zadávali oběma štábům stejné úkoly a sledovali vliv intoxikace na jejich plnění. Zatímco první štáb fungoval bezchybně, řídicí aktivity druhé byly záhy paralyzovány - jeho podroušení členové se ovšem ze vzniklé situace očividně dobře bavili.

Během studené války Československo, podobně jako i jiné státy východního bloku, prakticky uzavřelo své hranice vůči Západu. Vízová povinnost spojená s výměnou peněz a další byrokratická opatření znesnadňovala pohyb drogových kurýrů a zásilek. Rovněž nekonvertibilní československá koruna nebyla pro mezinárodní obchodníky s drogami atraktivní měnou. ČSSR proto ležela mimo zájem drogových mafií. To ovšem neznamená, že by drogy přes naše hranice neputovaly. Byly to však v drtivé většině tranzitní zásilky, určené toxikomanům ve třetích zemích. V Československu se v nebývalé a nečekané míře rozmohlo zneužívání těkavých látek, jako jsou éter, chloroform, toluen, aceton, xylen, benzin a čpavek. Byly vyhledávány nové formy aplikace a nové kombinace (např. okena s kofolou). Čichání toluenu a dalších těkavých látek se stalo doménou nejmladších toxikomanů, ať už středoškoláků či žáků základních škol. [1]

Všeobecně byly drogy před rokem 1989 podobně jako další tzv. negativní jevy zařazeny do skupiny více či méně tabuizovaných témat. Oficiální doktrína tvrdila, že problémy spojené s drogami jsou především produktem kapitalistického životního stylu. Nebylo proto taktické, si připouštět existenci drogového problému v socialistické zemi.

3.3 Zneužívání drog po roce 1989

„Po roce 1989 se zásadně změnila drogová scéna v České republice, a to zejména v těchto směrech:

- *jednak skončila éra pouze tzv. domácích drog (pervitinu, braunu, alnagonu, kodeinu apod.) a na náš ilegální trh se stále výrazněji začaly prosazovat zahraniční drogy,*
- *u konce byla i éra relativně uzavřených toxikomanských komunit, které si drogu vyráběly pouze pro vlastní potřebu a drogy se staly jednoznačně předmětem organizovaného nelegálního businessu. Do tohoto obchodu byli zapojeni i velice kvalitní výrobci z předlistopadové éry, kteří utvořili výrobní základnu řady český gangů,*
- *prioritně i nadále zůstávalo území ČR z hlediska zahraničních drog – heroinu a kokainu – především tranzitním, stále výrazněji se začaly zahraniční, ale i domácí gangy snažit prosadit se s těmito drogami na tuzemském trhu,*
- *dalším zásadním problémem spíše sociologického charakteru v oblasti prevence a léčby, byl stav, kdy u nás nastávala situace boomu drog.“ [4]*

„Začátkem roku 1991 reakcí na nevyhovující stav roztržitosti policie a existencí více útvarů na problematiku drogové kriminality byla vytvořena protidrogová centrála Ústředny kriminální policie a to Odboru drog (dále jen OD ÚKP). Strategickým cílem činnosti OD ÚKP bylo maximální omezení možnosti přístupu k droze případným konzumentům, respektive maximálně ztížit cestu drogy k potencionálním konzumentům.

Taktickým cílem pak bylo paralyzování organizátorů, výrobců a distributorů drog přes naše území. Tedy opět ne zatýkání a zadržení jednotlivých dodávek směřující přes naše území, ale hluboká a důsledná mezinárodní spolupráce na odkrytí celých zločineckých organizací. Z hlediska mezinárodního bylo odkrývání a podílení se na mezinárodních akcích při odhalování gangů organizujících tranzit drog přes naše území.“ [4]

„I když se všeobecně předpokládalo, že k vytvoření drogového trhu západního typu dojde až v době plné konvertibility měny, již koncem roku 1993 bylo zjevné, že otevřený drogový trh (v té době převážně s domácím pervitinem a s heroinem) se bude „obohacovat“ o další zahraniční drogy (LSD, hašiš, extázi, kokain a další).

Dochází i k většímu šíření drog, zejména mezi mladou populací, pro niž se experimentování s drogami stalo nejen módou, ale i způsobem trávení volného času“ [10]

S postupujícími změnami v české společnosti dochází i ke snahám organizovaného zločinu expandovat na náš drogový trh.

To se od roku 1994 projevuje zaváděním tzv. dumpingových cen některých „klasických“ zahraničních drog. Pro dokumentaci uchycení produkce zahraničních drog na území České republiky lze uvést jejich orientační ceny v porovnání s domácí produkcí.

Jeden gram pervitinu jakožto drogy domácí produkce bylo možno zakoupit za částku 1000 – 1500 Kč a drogy zahraniční produkce v mnoha případech levněji; např. hašiš 1 gram za 200 až 400 Kč, LSD 1 trip za 200 až 300 Kč a heroin 1 gram za 800 až 1000 Kč. Pouze kokain byl dražší, 1 gram za 1800 až 2000 Kč, ale byly zaznamenány i místní poklesy cen, a to až na 1000 Kč za 1 gram. Z uvedeného přehledu cen jednotlivých druhů drog vyplývá charakteristické snižování typické pro tzv. „dumpingové ceny“ s cílem vytvořit na území České republiky trvalé odbytiště těchto látek. Náš trh se koncem 90. let plně vyrovnal trhům západním. Přelom století lze charakterizovat především zmenšováním relativně uzavřené a roztráštěné pervitinové scény, skládající se z malých skupinek kolem jednotlivých vaříčů, a jejím nahrazováním klasickou sítí organizovaného zločinu, který nejen získal větší kontrolu nad výrobou a prodejem pervitinu, ale zároveň pro něj našel odbyt na zahraničních trzích. S narůstající komercializací původně subkulturní taneční scény, která byla od počátku spojena s užíváním tzv. tanečních drog (extáze, halucinogeny), stoupá i jejich popularita. Vznůstá také experimentování a příležitostní resp. „rekreační“ konzumace konopných látek mezi mladou populací. V posledních letech dochází na trhu s marihuanou k rozšíření hydroponního „indoor“ pěstování konopí, z důvodu vyššího obsahu THC (Tetrahydrocannabinol).“ [10]

Po ukončení největšího výrobce efedrinu v České republice firmou ICN a.s. Rožtoky, byla zaznamenána zvýšená výroba metamfetaminu (pervitinu) z léčiv, které efedrin obsahují. Jednalo se zejména o lék Modafen a další volně prodejné léky s obsahem pseudoefedrinu jako např. Paralen plus.

V současné době, kdy je na území ČR ztížen prodej léků s obsahem pseudoefedrinu, se výrobci metamfetaminu zaměřují na lékárny v okolních zemích, zejména v Polsku,

kde jsou tyto léky volně prodejné. Z celého spektra drog je v současné době v ČR největším problémem výroba a distribuce pervitinu.

3.4 Současná legislativa

Zákonné normy České republiky, mezinárodní, interní akty řízení a soudní rozhodnutí v souvislosti s abúzem omamných a návykových látek a jedů, se neustále mění v návaznosti s novými trendy drogové kriminality.

Mezi základní normy považujeme:

- *Zákon o přestupcích č. 200/1990 Sb., v platném znění,*
- *Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., v platném znění,*
- *Zákon o návykových látkách č. 167/1998 Sb., v platném znění,*
- *Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., v platném znění, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů,*
- *Nařízení vlády o seznamech návykových látek č. 463/2013 Sb., v platném znění,*
- *Zákon o prekurzorech drog č. 272/2013 Sb., v platném znění,*
- *Vyhláška o Jednotné Úmluvě o omamných látkách č. 47/1965 Sb., v platném znění,*
- *Úmluva o psychotropních látkách č. 62/1989, v platném znění,*
- *Úmluva organizace Spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami č. 462/1991 Sb., v platném znění,*
- *Novela nařízení Evropské unie č. 1258/2013, ve znění pozdější změn, kterým se mění nařízení č. 273/2004, o prekurzorech drog.*

V současné době dochází k mnoha diskuzím, jaké množství drogy a její účinné látky je ještě přestupek, a v jakých případech se už jedná o trestný čin.

Dne 13. 3. 2014 vydal Nejvyšší soud v Brně stanovisko, k výkladu pojmu „množství větší než malé“ u omamných a psychotropních látek a jedů. Jedná se o orientační hodnoty určující hranici tohoto množství.

Nejvyšší soud vycházel z Nařízení vlády č. 467/2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké množství je větší než malé u omamných a psychotropních látek.

V následující tabulce je uvedeno, v posledním sloupci vpravo, nejmenší množství účinné látky ve formě volné báze, jež musí být obsaženo ve směsi, dosahující svou hmotností "množství větší než malé" dané drogy, specifikované jejím obecným názvem.

Pokud je látka obsažena ve formě soli, platí pro určení jejího nejmenšího účinného množství, jež musí být obsaženo ve směsi, dosahující svou hmotností "množství větší než malé" dané drogy, specifikované jejím obecným názvem standardní přepočtení podle molekulární hmotnosti.

V následující tabulce jsou uvedeny hodnoty drog, které se v České republice nejvíce vyskytují.

Tab. 1 – Hodnoty „větší než malé“ u jednotlivých drog [22]

Vžitý název	Mezinárodní název v českém jazyce	Množství větší než malé	Účinná psychotropní látka	Nejmenší množství účinné látky, které je považováno za větší než malé
pervitin	metamfetamin	více než 1,5 g	(+)-1-fenyl-2-methylaminopropan	0,5 g 0,6 (hydrochlorid)
heroin	heroin	více než 1,5 g	3,6-diacetylmorfin	0,2 g 0,22 g (hydrochlorid)
kokain	kokain	více než 1 g	Methylester benzoylekgoninu	0,54 g 0,6 g hydrochlorid)
extáze (MDA)	3,4-methylen-dioxymethamfetamin	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 g práškovité či krystalické substance	1-(3,4-methylenedioxyfenyl)-2-methylaminopropan	0.34 g 0,4 g (hydrochlorid)
marihuana	konopí	více než 10 g sušiny	delta-9-tetrahydrocannabinol	1 g

4 CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce je analyzovat a podrobněji rozebrat konkrétní kriminální případ ze Středočeského kraje, kdy došlo k výrobě a následné distribuci drog do věznice v Příbrami.

Autor práce se zaměřil především na toxikomany, kteří byli vyšetřováni pro uvedenou trestnou činnost, jejich první zkušenost s drogou, způsob její aplikace a důsledky svého protiprávního jednání v podobně soudního rozsudku.

Analýzou statistických údajů, byla snaha poukázat nejen na drogovou kriminalitu v rámci České republiky, ale i na bezpečnostní rizika pro společnost v souvislosti se zneužíváním drog.

V neposlední řadě se autor snaží navrhnout některé způsoby prevence, jak předcházet drogové kriminalitě nejen ve věznici v Příbrami, ale i v ostatních nápravných zařízeních v rámci celé České republiky.

4.1 Použité metody

S přihlédnutím k vybranému tématu a snaze se co nejvíce přiblížit skutečnosti bylo využito níže uvedených metod:

- *studium spisového materiálu* - touto metodou byly získány skutečnosti o průběhu celého trestního řízení, způsobu distribuce omamných a psychotropních látek do nápravného zařízení v Příbrami a v neposlední řadě taktéž důsledky pro pachatele této trestné činnosti v podobě soudního rozsudku
- *kazuistika* - metoda, z které byl získán osobní profil jednoho z hlavních pachatelů této trestné činnosti, jako např. rodinná a osobní anamnéza, kriminální minulost apod.
- *rozhovor* - způsob, kterým byl získán subjektivní názor pachatele na drogy
- *analýza statistických údajů* - byly použity statistické údaje z informačního systému Národní protidrogové centrály v Praze
- *SWOT analýza* - metoda, ve které byly vytýčeny silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby související abúzem OPL v naší společnosti

PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA DROGOVÉ KRIMINALITY

Není možné přehlížet, že drogy a kriminalita spolu vždy souvisí. Drogová kriminalita bývá obecně pokládána za druh závažné trestné činnosti, která je součástí širokého spektra problémů, souvisejících s užíváním nelegálních drog. Specifickým problémem současné doby v České republice na úseku drogové kriminality, je vedle vysoké latence i značná koncentrace osob zapojených do výroby a distribuce omamných a psychotropních látek. Do popředí se dostává výroba a distribuce metamfetaminu (*pervitinu*) a v poslední době i pěstování cannabisu (*marihuanu*). Mimo tyto nelegální drogy, je však v České republice snadná dostupnost i ostatních druhů drog, jako např. heroin, kokain apod. Tato trestná činnost je ve většině případů páchána ve skupinách, jen zřídka se jí dopouštějí jednotlivci. V příhraničních oblastech se již několik let setkáváme s případy trestné činnosti s mezinárodním prvkem, kdy dochází zejména k distribuci metamfetaminu do sousedních států. V jiných případech slouží území České republiky jako tranzitní cesta zejména z balkánských zemí do vyspělých států západní Evropy. Celosvětově patří ilegální obchod s OPL mezi nejvýnosnější formy nezákonné činnosti. Vzhledem ke značným ziskům, které z distribuce drog plynou, na sebe tato trestná činnost nabaluje také jiné formy kriminality, ať už se jedná o násilnou či majetkovou trestnou činnost.

5.1 Rozdělení drogové kriminality

Trestnou činnost v souvislosti se zneužíváním drog, lze dle současné praxe rozdělit do dvou skupin:

- **primární kriminalita** – která je definována jednoznačně porušením konkrétních drogových trestných činů.

Mezi takové trestné činy podle platného trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. patří:

- nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (dle § 283, trestního zákoníku)
- přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy (dle § 284, trestního zákoníku)
- nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (dle § 285, trestního zákoníku)

- výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (dle § 286, trestního zákoníku)
- šíření toxikomanie (dle § 287, trestního zákoníku)

● **sekundární kriminalita** – kdy se jedná o souvislosti, které byly příčinou, proč pachatel spáchal ten daný trestný čin. Aby trestná činnost byla zařazena do kategorie sekundární kriminality, je zapotřebí komplexnější či individuálnější informace nejen o trestném činu, ale i o samotném pachateli, které často nebývají k dispozici.

Do sekundární kriminality můžeme zařadit zejména trestné činy majetkového či násilného charakteru, jež jsou způsobeny v souvislosti s potřebou obstarání si finanční prostředků na drogy. Mezi takové trestné činy patří zejména krádeže, podvody, loupeže nebo ublížení na zdraví či vraždy.

5.2 Užívání drog ve věznicích

„Samostatnou kapitolou je retributivní pojetí naší justice. Resocializace příliš nefunguje a tak je vězení spíše školou zločinu bez potenciálu ke změně. Vysoká dostupnost drog ve věznicích způsobuje, že uživatelé drog se zpátky na svobodu vracejí se závislostí a potřebou hned získat drogy. A často navíc se žloutenkou typu C, kterou kvůli nedostupnosti injekčního materiálu ve vězení získají. Tzv. „toxička“, tedy léčba závislosti ve vězení, je pro řadu uživatelů drog nevýhodná. Nemohou zde pracovat a mají omezené vycházky. A to většinou proto, že se ve věznicích ve své podstatě pohybují v rizikovém drogovém prostředí.“ [11]

5.2.1 Typy věznic v České republice

Výkon trestu odnětí svobody ve věznicích legislativně řeší zákon č. 169/1999 Sb. Dle citovaného zákona se věznice člení podle způsobu vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti do čtyř základních typů:

- s dohledem,
- s dozorem,
- s ostrahou,
- se zvýšenou ostrahou.

V rámci jedné věznice mohou být zřízena oddělení různých typů. Vedle výše zmíněných typů věznic jsou na území České republiky zřízeny zvláštní věznice pro mladistvé. [13]

V současné době je na území České republiky plně funkčních 36 věznic a to včetně vazebních. Podle statistik Vězeňské služby České republiky bylo k datu **31. 12. 2014** ve výkonu trestu celkem **17 681 osob**. [12]

Podle jednotlivých typů střežení se v průměru jednalo o níže uvedený počet vězňů:

Tab. 2 - Počet vězňů dle typu střežení za r. 2014 [12]

Typ střežení	Počet osob
s dohledem	416
s dozorem	5845
s ostrahou	9071
se zvýšenou ostrahou	1044
mladiství	82

Poslední aktualizace stavu vězněných osob v nápravných zařízeních v České republice, podle zveřejněných údajů Vězeňské služby ČR k datu **24. 4. 2015** činí celkem **19 697 vězňů**.

Z tohoto počtu vězňů je 18 254 mužů a 1278 žen. Podíl mladistvých činí 7 žen a 113 mužů. Nejnižší počet vězněných tvoří chovanci a to 4 ženy a 41 mužů. [27]

Z konce roku 2014, kdy bylo v našich věznicích 17 681 osob, je to k 24. 4. 2015 nárůst o **2016 vězňů**.

5.2.2 Věznice Příbram-Bytíz

Věznice Příbram, spíše známá jako Bytíz, je pojmenována podle nejbližší ležící osady ve Středočeském kraji a je výhradně určena k výkonu trestu odnětí svobody pro muže. Je rozdělena do tří skupin podle přísnosti režimu střežení. Jedná se o věznici s dohledem, s dozorem a s ostrahou.

Obr. 6 – Věznice Příbram-Bytíz

Zdroj: [12]

Součástí věznice Příbram-Bytíz, jakož i jiných věznic na území České republiky, jsou tzv. strážní pozorovatelny, ve kterých se v pravidelných směnách střídají pracovníci vězeňské služby tzv. „dozorci“.

Obr. 7 – Strážní pozorovatelna

Zdroj: [12]

Vzniku věznice Příbram-Bytíz předcházela geologický průzkum v padesátých letech, kdy byla zjištěna přítomnost uranové rudy. Vzhledem k možnosti hlubinné těžby a s kontextem tehdejšího politického dění byl nejprve založen nápravně pracovní tábor, kde byli vězni využíváni především k pracím. Většina odsouzených byla zařazena na těžkou práci v šachtách a část vězňů ve stavebnictví, kdy se jednalo o výstavbu civilních obytných domů v Příbrami, nebo jeho okolí. Za odvedenou práci vězňům náležel plat v podobě táborových poukázek, kterými mohli platit ve vězeňské kantýně. V té době byla Příbram-Bytíz největším uranovým táborem v tehdejší Československu s kapacitou až 2000 vězňů. [12]

Mezi některé tragické události věznice patřilo:

- 5. 12. 1963 došlo k zastřelení vězně J. M. na útěku,
- 22. 8. 1968 byla potlačena vzpoura vězňů v souvislosti s politickým děním,
- 17. 5. 1979 na svém těle vězeň odpálil trhavinu. Při tomto incidentu byl usmrčen i jeden strážný věznice.

Samostatnou kapitolou byly útoky vězňů. Tyto „akce“ odsouzených za svobodu byly z velké části neúspěšné, po kterých následovaly tvrdé sankce.

Z původního pracovního tábora Příbram-Bytíz se do současné doby nezachovalo téměř nic. V důsledku poddolování v roce 1962, kdy došlo k propadu táborové kuchyně spolu se dvěma vězni, došlo ke zrušení původního samostatného tábora a k výstavbě nového v jeho blízkosti, který slouží i dnes. [12]

6 DISTRIBUCE DROG DO VĚZNICE V PŘÍBRAMI

V této části bakalářské práce přiblížím konkrétní kriminální případ, který byl vyšetřován pracovníky Policie České republiky, Služby kriminální policie a vyšetřování ve Středočeském kraji v roce 2009 až 2010. Práce vychází přímo z uzavřeného vyšetřovacího spisu a z rozsudku Okresního soudu v Příbrami a odvolacího Krajského soudu v Praze, které rozhodovaly o postihu pachatelů této trestné činnosti.

Ve zmiňované trestní věci se jednalo o přečin Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283, odstavce 1, trestního zákoníku, kdy docházelo k výrobě a následné distribuci drog do věznice Příbram-Bytíz.

6.1 Úvod do kriminálního případu

Na uvedené trestné činnosti se podílelo několik osob, přičemž tři pachatelé, a to Ladislav V., Ondřej J. a Miloslav M., byli ti hlavní. Celkově bylo odsouzeno 8 osob. Impulsem k páčání předmětné trestné činnosti byla skutečnost, že osoba Ladislav V., který byl ve výkonu trestu ve zmiňované věznici (pro trestný čin loupež), měl silnou potřebu k získání drogy, a to zejména metamfetaminu (pervitinu), jehož byl dlouholetým uživatelem. Později si Ladislav V. touto činností získal nejen finanční prospěch, ale i značný respekt mezi spoluvězni.

Obstarávání drog řešil Ladislav V. prostřednictvím mobilních telefonů, které ve věznici běžně užíval a které zde i přechovával spolu s dalšími komponenty jako nabíječkami mobilních telefonů a kartami SIM.

Nelze pominout i skutečnost, že bez benevolence zaměstnanců věznice a jejich částečné tolerance k užívání mobilních telefonů a drog, by nebylo ze strany Ladislava V. zcela jistě možné páčání této trestné činnosti ve výkonu trestu. Charakter trestné činnosti, byl specifikován omezenými možnostmi pachatele, které nedovolují její provádění bez možnosti kontaktu s dalšími osobami a ta jak v rámci věznice či mimo ni.

Případ okolo Ladislava V. byl toho příkladem, kdy se pachatel musel zejména spoléhat na kontakt s civilními osobami ve vztahu k dodání drog do prostor věznice. Na distribuci omamných a psychotropních látek do objektu věznice se podíleli nejen osoby zvenčí a to především z řad toxikomanů.

Pachatel Ladislav V. se však musel prioritně v dílčích činnostech spolehnout na soudržnost, loajalitu a pomoc z řad některých současných či bývalých spoluvězňů a „přátel“.

Mezi nejčastěji zneužívané drogy, které byly do věznice dopraveny tzv. kanálem okolo Ladislava V., patřila marihuana, metamfetamin (pervitin), buprenorfin (subutex), ale i další. Mimo jiné byl obchod zaměřen také na prodej nedovolených léčiv, mezi které patřily benzodiazepiny - Tramal, Rivotril, Dormicum. Zmíněné drogy byly cílovým uživatelem vpraveny do těla jak nosem, tzv. „šňupáním“, tak i nitrožilně. V případě nitrožilní aplikace drog se mezi odsouzenými byla mnohdy používána jen jediná jehla, která byla tímto způsobem využita k aplikaci pro více osob.

6.2 Způsob distribuce drog do věznice

Doprava návykových látek a mobilních telefonů probíhala třemi prokázanými způsoby:

- *přehozy přes oplocení objektu*

keré uskutečňoval zejména Ondřej J. přes zadní část objektu věznice mezi budovami E a D. V tomto prostoru nebyla instalována bezpečnostní síť, která by zabraňovala přehození věcí, a jednak z taktického hlediska představoval případný přehoz relativně nízkou míru pravděpodobnosti odhalení, neboť samotné strážní věže byly od sebe výrazně vzdáleny. Vzhledem k tomu, že Ladislav V. byl ubytován v budově D s výhledem do těchto prostor, mohl tak bezprostředně sledovat místo dopadu přehazovaných drog a dalších předem objednaných věcí. Tyto následně stáhli zúčastnění pachatelé tyčemi a podobnými předměty k budově nebo je vyzvedli v době vycházek či přechodu na stravu.

Přehazované věci byly zabaleny do ponožek a přelepeny lepenkou (takto byly přehazovány především drogy, léky, mobilní telefony, SIM karty či peníze), které zabránily poškození či vznik nežádoucích zvuků při jejich dopadu. Většinou se tak dělo za denního světla, aby vězni viděli, na jaké místo balíčky dopadly. Přehozy uskutečňovaly zejména osoby, které byly již ve věznici ve výkonu trestu odnětí svobody, měly znalost prostředí nebo zde měli či mají umístěné příbuzné.

Šetřením bylo dále zjištěno, že se vězni vzájemně kryli a hlídali prostor realizovaných přehozů, měli připravenou i demonstraci epileptického záchvatu pro případ, že by se do zájmového místa blížil zaměstnanec věznice. Balíčky dopravované tímto způsobem nebyly vždy určeny jen jedné osobě, ale i více spoluvězňům. Barva takto připravených „balíčků“ s obsahem drog, mobilních telefonů, peněz apod. byla přizpůsobena aktuálnímu stavu a počasí, např. v zimě byly ponožky černé, aby byly viditelné na sněhu a naopak v době bez sněhu bílé či světlé, aby byly lépe patrné na trávě či bahně.

- *pronesení návštěvou*

Za tímto účelem byly využívány zejména ženy a to matky, manželky, přítelkyně, sestry a kamarádky vězňů, kterým byla zejména droga předána před uskutečněním návštěvy (někdy i přímo před věznicí). Balíčky s obsahem zakázaných věcí byly přenášeny zejména v tělních dutinách, v dámských hygienických vložkách, v podprsenkách. V některých případech se osoby – návštěvy opakovaly a v dalších byly kontaktovány ženy, které aktuálně jely na návštěvu, tudíž vždy nemusely vědět, co v balíčcích přesně přenášejí. Nejednalo se jen o pravidelné návštěvy určitých vězňů, ale byla kontaktována většina spoluvězňů, zda jsou ochotni na pronesení přistoupit a za tímto účelem instruovat zejména jejich rodinné příslušníky. Za úspěšnou realizaci dopravy drog poté dostali tito spoluvězni jako protihodnotu opět drogu. Takto byli ochotni spolupracovat zejména Jaroslav M., Filip S., Jan B., Marek H., David D., Michal V., Lukáš B., Karel K., Patrik D., Tomáš F., Patrik G., Daniel H., Bohumil V., Michal K., Robert R., Stanislav Š., Pavel V. a další přesně nezjištění vězni. Z výše uvedeného součtu vězňů - pomocníků je zřejmé, co byli ochotni pro drogu podstoupit a tím riskovat další trestní řízení. K pronášení drog byli oslovováni a poté využíváni zejména spoluvězni, o kterých nebylo věznicí a jejím zaměstnancům známo užívání drogy a tudíž nebyly jejich návštěvy tak přísně kontrolovány nebo návštěva neprobíhala tzv. „za sklem“, což zabraňuje možnému předání drog nebo i jiných vězni ceněnými věcmi. Toto opatření se však vyskytuje výjimečně a jen v odůvodněných případech reagující např. na zjištění předání OPL, ke kterému došlo při minulých návštěvách apod.

- *pronesení zaměstnaným vězněm v režimu dohledu*

Tento způsob byl využíván zejména vězněm Jaroslavem M., kterému pronášel do věznice drogy, mobilní telefony a jiné předměty spoluvězeň, jenž byl zařazen do výkonu trestu ve věznici s dohledem a mohl tak být zaměstnán mimo věznici. Uvedený pomocník pronášel za úplatu a to nejen pro Jaroslava M., ale i pro další spoluvězně. Věci určené k pronesení dostával zejména od matky Jaroslava M. paní Jiřiny H. či zprostředkovaně přes další osoby.

- *pronesení zaměstnancem věznice*

Tento způsob byl využíván zejména vězněm Jaroslavem M., kterému pronášel do věznice drogy, mobilní telefony a jiné předměty nezjištěný zaměstnanec věznice a to za úplatu a nejen pro něho samého, ale i pro další spoluvězně. Věci k pronesení dostával zejména od matky Jaroslava M. paní Jiřiny H. (této je doručoval zejména Miloslav M.), která je do věznice sama pronášela spíše v minulosti.

Tato nelegální činnost se však v daném vyšetřovaném případě nepodařilo prokázat u konkrétní osoby. Jednalo se však o případy, kdy se *vězněný* a *dozorce* znali z minulosti a tudíž o sobě věděli i některé kompromitující informace, kterými pak vězeň dozorce tzv. „*tlačil ke zdi*“ a svým způsobem ho i vydíral.

Provedeným šetřením a to zejména vytěžením úkonů podle trestního řádu, ale i ze samotných výslechů vězňů bylo zjištěno, že zaměstnanci věznice užívání drog a mobilních telefonů zčásti tolerovali, zejména někteří dozorcí. V některých případech jsou dozorcí či dalšími zaměstnanci věznice mobilní telefony nalezeny a zabaveny, přičemž není skutek kázeňsky projednán či oznámen Policii České republiky. Věznice, případně konkrétní dozorce si záležitost vyřídil ve své dikci. Bohužel se stávaly i případy (u některých dozorců), že se za určitou, někdy hodně krátkou dobu, konkrétní zabavený mobilní telefon (bez sim karty) znovu objevil mezi vězni, avšak v jiném patře, v jiné budově věznice, tedy na jiném oddílu. Za takovéto „*přenechání*“ mobilního telefonu platili vězni cca 3.000 – 5.000 Kč.

Ve věznici byly taktéž přechovávány a konzumovány lihoviny, na celách docházelo k rozdělávání ohně (za účelem přípravy jídla) a v časopisech byly zasílány bankovky různých nominálních hodnot (dotyčná osoba nakoupila dva stejné časopisy a poté u jednoho mezi po sobě jdoucí stránky vlepila konkrétní bankovku. Toto se dělo zejména proto, že peníze zasílané na účet konkrétního vězně, byly automaticky „kráceny“, respektive musela na účtu zůstat minimální částka, tudíž vězeň neobdržel zaslanou částku v plné výši).

Mobilní telefony a drogy si vězni vzájemně předávali či vyměňovali tzv. „*koňováním*“, za pomoci provázků, mezi jednotlivými patry. Tímto způsobem si z oken vyšších pater předávali věci do pater nižších pater, ale i mezi jednotlivými „ubytovny“. Ač se to může zdát jednoduché, opak je pravdou a na „*koňování*“ byli využíváni pouze někteří, zkušení, vězni. I při těchto „úkonech“ docházelo k hlídání ostatními spoluvězni. Dle sdělení vězňů, byl pro ně „dobrý dozorce“ jistý „brejlička“, dále jistý Martin a „kocour“, kteří byli ochotni ke spolupráci a přenosu všeho, po čem vězni zatoužili, zejména však drog.

6.3 Trestněprávní důsledky pro pachatele

Každé jednání pachatele, které naplní skutkovou podstatu trestného činu, a je mu tato trestná činnost prokázána, by měl být dle platných právních norem¹⁰ potrestán. Ne jinak tomu bylo i u Okresního soudu v Příbrami, který v hlavním líčení v lednu 2012 rozhodl, že Ladislav V., Miloslav M. a Ondřej J. byli uznáni vinni z níže prokázaných skutků:

Ladislav V.

- v polovině listopadu roku 2009 po dohodě s Miloslavem M. zajistil do objektu věznice Příbram přísun **5 gramů** metamfetaminu (pervitinu), a to prostřednictvím návštěvy jednoho z vězňů, přičemž stěžejní část této látky byla určena převážně k prodeji ostatním vězňům,

¹⁰ zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník [14]

- v době od 23. 12. 2009 do 27. 12. 2009 obdobným způsobem zajistil do objektu věznice Příbram **30 gramů** pryskyřice z konopí a **4 gramy** metamfetaminu,
- dne 6. 10. 2010 spoluvězněm bezúplatně poskytl **30 gramů** sušené rostliny hmoty konopí s účinnou látkou delta - 9 - THC (tetrahydrokanabinol),
- dne 22. 10. 2010 společně s Ondřejem J. obstaral do věznice **mobilní telefon zn. Samsung**, a pro další distribuci **analgetika na bázi opioidů Tramal** v množství 10 ks blistrů, přípravku **Rivotril** – kapky s účinnou látkou **Klonazepam** a nezjištěné množství sušené rostlinné hmoty morfologicky odpovídající rostlině konopí. Uvedené věci do objektu zajistil Ondřej J. v podobě koule vytvořené z ponožky a ovinuté lepicí páskou, kterou přehodil přes oplocení areálu věznice,
- v době od 22. 1. 2010 do 6. 2. 2010 prostřednictvím návštěvy a asistencí spoluvězňů dopravil do věznice **7,5 gramu** metamfetaminu (pervitinu) a **90 tablet analgetik** na bázi opioidů **Tralgit**, určené k další distribuci mezi spoluvězně. [15]

Miloslav M.

- byl Okresním soudem v Příbrami uznán vinným ze souhrnu skutků jako Ladislav V., které učinil především na jeho pokyn, a který byl po celou dobu ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Příbram-Bytíz.

Ondřej J.

- dne 30. 1. 2010 na základě společné dohody a po předchozí domluvě opatřil Ladislavu V., kterému opatřil **2 kusy mobilních telefonů zn. Nokia**, 1 kus SIM karty a **5 gramů metamfetaminu**. Dopravení věcí do objektu zajistil Ondřej J. v podobě koule vytvořené z ponožky a ovinuté lepicí páskou, kterou přehodil přes oplocení areálu věznice,
- dne 11. 2. 2010 obdobným způsobem dopravil do areálu věznice Příbram nezjištěné množství **metamfetaminu** spolu se dvěma kusy **mobilních telefonů**,
- od ledna 2010 do 28. 3. 2010 v katastru obce Dobříš prodal Janu L. **6 gramů metamfetaminu** (pervitinu),

- v měsíci březnu 2010 v obci Dobříš opatřil či směnil Pavlu K. za tablety **Subutexu**, nezjištěné množství metamfetaminu,

- od ledna 2010 do 28. 3. 2010 v nezjištěném množství případů, avšak jednou až dvakrát týdně bezúplatně poskytl Jiřímu R. nezjištěné množství metamfetaminu v množství 0,2 až 0,3 gramů při jedné dávce. Za uvedené období však nejméně v celkovém množství **10 gramů** této drogy,

- od února 2010 do 28. 3. 2010 v nezjištěném množství případů dvakrát až třikrát do týdne, prodal Jiřímu D. nezjištěné množství metamfetaminu za částku 100 Kč až 200 Kč při jedné dávce. Celkem za finanční částku 1.500 Kč. [15]

čímž spáchali :

Ladislav V., Miloslav M. a Ondřej J.

- přečin Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283, odstavce 1 trestního zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku,

- přečin Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337, odstavce 1, písmene f, trestního zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku.

a byli odsouzeni:

Ladislav V. - k souhrnnému úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání **5 roků**, se zařazením do věznice **se zvýšenou ostrahou**.

Miloslav M. - k souhrnnému úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání **3 roků**, se zařazením do věznice **s ostrahou**.

Ondřej J. - k souhrnnému úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání **4 roků**, se zařazením do věznice **s ostrahou**. [15]

6.4 KAZUISTIKA

Uvedenou metodou je snaha autora poukázat na osobní a rodinnou anamnézu pachatele Ladislava V., která předcházela pozdějšímu abúzu¹¹ drog a páčání trestné činnosti.

Ladislav V. byl v trestní kauze hlavním pachatelem a organizátorem této vysoce latentní¹² trestné činnosti, kterou si po dobu výkonu trestu odnětí svobody podmanil nejen některé spoluvězně, ale i osoby mimo zdi věznice. To vše činil za účelem svého osobního prospěchu a zisku.

6.4.1 Kazuistika organizátora trestné činnosti

- rodinná anamnéza

Ladislav V. se narodil v měsíci červnu roku 1980 manželům Boženě V. (42 let) a Josefu V. (53 let). U obou se jednalo o druhé manželství, přičemž z prvních manželství měli oba již po dvou dospělých dětech. Ladislav V. tedy vyrůstal jako „jedináček“. Porod, prenatální vývoj a dětské období (postnatální) u něho byly v normě. Zajímavostí je, že rodiče Ladislava V. byli zaměstnanci Ministerstva vnitra ČR.

Ladislav V. po ukončení základní školní docházky navštěvoval Střední odborné učiliště v Praze, kde se učil na automechanika. Vzhledem k výchovným problémům, které se projevovaly jak na základní, tak především na střední škole, kterou musel Ladislav V. z důvodu svého chování několikrát změnit. Střední školu nakonec přes veškeré své výchovné problémy ukončil výučním listem, k čemuž významně přispělo umístění ve výchovném ústavu, kde byl kladen důraz na jeho docházku.

¹¹ Abúzus – nadměrné užívání, zneužívání, nejčastěji nadužívání drog nebo také jejich užívání v nevhodnou dobu (práce, těhotenství). Může jít o stav jednorázový, málo častý či trvalý, pravidelný. [9]

¹² Latentní – skrytý, bezpříznakový. Některé nemoci mají na svém počátku bezpříznakové období, během něhož však jejich rozvoj pokračuje. [9]

V době, kdy bylo Ladislavu V. 15 let, zemřel náhle jeho otec. V tomto období již měl Ladislav V. výchovné problémy, které se smrtí otce ještě vygradovaly natolik, že byl ve svých 16 letech umístěn (tehdy) do výchovného ústavu (tzv. „pastáku“), což poté zazlíval i své matce. Tato na něj výchovně nestačila, ale přesto za svým synem vždy stála a neustále jeho prohřešky a později i trestnou činnost omlouvala. Svoji „nevýchovu“ se mu snažila nahradit materiálně až „opičím“ ochraňováním proti celému světu.

Se svými nevlastními sourozenci si Ladislav V. nikdy nerozuměl a v podstatě se nestýkali.

Nikdy neměl delší partnerský vztah, avšak byl jednou ženatý. Dle jeho vlastního vyjádření, na diskotéce, kde pracoval jako „vyhazovač“, potkal krásnou ženu, které se zeptal, zda si ho vezme za muže. Vzhledem k tomu, že souhlasila, tak se za cca 14 dní vzali, avšak do půl roku byli rozvedeni. Až po svatbě zjistil, že se jeho žena Sandra V. živila poskytováním erotických služeb v nočních klubech v Německu, ale i v České republice. Vzhledem k jeho majetnické povaze to pro něho byla nepřekonatelná překážka. Z manželství nevzešly žádné děti a do současné doby Ladislav V. žádné děti ani nemá.

Ve svém dosavadním životě nebyl nikde trvale zaměstnán. Většinou se živil jako vyhazovač v různých barech a také jako vymahač dluhů. Většinu finančních prostředků na živobytí získával trestnou činností, nejprve majetkového charakteru a poté i pácháním násilné trestné činnosti a prodejem drog.

- osobní anamnéza

Již od útlého dětského věku měl Ladislav V. problémy s chováním, které se zejména projevovaly vulgaritou, dominancí, nerespektováním autorit a norem společnosti, což jej provázelo celým jeho dosavadním životem.

Již od dětství docházel do pedagogicko-psychologické poradny, byl umístěn (na diagnostikování a pozorování) do diagnostického a následně do výchovného ústavu. Několikrát byl vyšetřován psychology a psychiatry.

Znalecké posudky z oborů psychologie a psychiatrie konstatují, že se osobnost Ladislava V. jeví jako osobnost značně sociálně nezralá, ač průměrné inteligence. Významným rysem je minimální EQ (sociální inteligence), výrazně vyvinuté EGO, tj. vysoké mínění o své vlastní osobě.

U Ladislava V. absentuje potřeba zamyšlení na své protiprávní jednání a normy porušující chování. Domnívá se, že je vyvolený k tomu „dělat pořádek“, „zúčtovat“ a „konat spravedlnost“. Sám sebe přesvědčuje o tom, že může fyzicky napadat osoby jemu nepříjemné, zvláštní apod. Prodejem OPL, dle jeho slov, pomáhá „chudákům“ toxikomanům v jejich touze po drogách.

Je přesvědčen o tom, že by byl dobrým policistou (tedy i dle slov jeho matky, která sdílela jeho představu o jeho místě a chování ve společnosti), a je škoda pro naši společnost a občany, že nebyl přijat do služebního poměru Policie ČR.

Sebe vnímá jako silného a hezkého jedince, konajícího dobro, i když s využitím prostředků za hranicí zákonnosti. S ostatními osobami jedná vulgárně, pozornost si vynucuje silou a násilím. Je velice sebestředný, nevyrovnaný a emočně oploštělý a sociálně a lidsky nevyzrálý. Za každých okolností chce být středem pozornosti.

- kriminální minulost

Již na základní škole měl Ladislav V. sniženou známku z chování, a to zejména za záškoláctví a svému násilnickému chování vůči spolužákům. Již jako dítě měl utkvělou představu o tom, co je správné a on, že je „soudcem“ a vykonavatelem spravedlnosti na tomto světě. Vzhledem k tomu, že si již jako dítě potrpěl na hezké a drahé věci, šikanoval děti i ze sociálně slabších rodin, děti, které se mu nelíbily vzhledově a povahově apod. V tomto jednání a pohledu na svět samozřejmě pokračoval i v dospělosti.

Poprvé byl soudem pravomocně odsouzen ještě jako mladistvý pro trestný čin výtržnictví a ublížení na zdraví, což ho provázelo i dalším jeho životem. K tomu ještě přibyly trestné činy loupež a nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy a těžké ublížení na zdraví a podobné trestné činy zejména násilného charakteru. Konkrétně se jednalo o vyřizování jeho domnělých „úctů“, vymáhání dluhů, a to jak ústním vyhrožováním, tak i fyzickým násilím. Při těchto „akcích“ se velice často prokazoval jako policista a za tímto účelem si proto opatřil policejní uniformu, tzv. „černáky“, maják, policejní odznak s pouzdem a samozřejmě i *střelnou zbraň*.

Obr. 8 Samopal vz. 58

Zdroj: [15]

Do nástupu výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Příbram-Bytíz, byl pravomocně odsouzen (do stupně s ostrahou) za trestný čin loupež, kterého se dopustil se svým spolupachatelem Františkem L. tak, že převlečení do uniformy Policie ČR vylákali, pod legendou podání vysvětlení na policejní služebně, obsluhu hotelu v Západních Čechách do civilního vozidla opatřeného modrým majákem. Poté, co si poškozená, v domnění, že se jedná o opravdové policisty s policejními odznaky a uniformou, přisedla do vozidla, odjeli na údajnou služebnu. Cestou však došel ve vozidle benzín, proto se ženou zůstal ve vozidle František L. a Ladislav V. odešel s kanystrem na nejbližší čerpací stanici. Vzhledem k tomu, že se u obou pachatelů jednalo o toxikomany, došlo k tomu, že František L. ve vozidle usnul. Toto se poškozené zdálo divné a vzhledem k dalším indiciím vše oznámila na linku 158, tedy Policii ČR, která se na místo dostavila v krátké době. V tuto dobu se z čerpací stanice vracel vozidlem taxi Ladislav V. a vzhledem k popisu události a obou pachatelů, došlo k zadržení nejen Ladislava V., ale i Františka L.

V době, kdy vykonával Ladislav V. výkon trestu odnětí svobody ve věznici Příbram-Bytíz (pro výše popsany trestný čin) snažil se obstarávat přísun finančních prostředků tak, jako kdyby žil mimo věznici (mimořádně v tuto dobu měl ve svých cca 29 letech „odsezeno“ cca 10 let trestu odnětí svobody, včetně umístění ve výchovném ústavu). Ač byl v režimu věznice s ostrahou, měl (jako ostatně ostatní spoluvězni) volný přístup po celém oddíle D, na kterém byl umístěn.

Jednalo se o uzavřený prostor jednoho patra objektu ubytovaných vězňů. Na uvedeném oddíle bylo cca 12 samostatných místností po obou stranách chodby, kdy na každé z místností bylo ubytováno 2 – 8 osob. Všechny osoby měly volný přístup po celé chodbě, tedy oddíle, který byl od dalšího oddílu (zhruba se stejným počtem osob) oddělen tzv. katrem, tj. mřížovými dveřmi. Nejednalo se tedy o „klasické“ cely., které jsou často vidět ve filmech z vězeňského prostředí (tyto jsou zejména využívány při výkonu vazby nebo u zvýšené ostrahy).

Záhy po nástupu výkonu trestu do věznice si obstaral mobilní telefon s nabíječkou a SIM kartou, který mu sloužil ke kontaktu s vnějším světem, za účelem organizování dodávek drog do věznice, což je popsáno výše.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o velice závažnou trestnou činnost, přistoupila policie k plánování samotného zadržení a usvědčení podezřelého Ladislava V. přímo ve věznici, avšak s ohledem na jeho neočekávané podmíněné propuštění musely být kroky policistů upraveny nově vzniklé situaci.

Již druhý den po zmíněném propuštění z VTOS si Ladislav V. obstaral opět policejní uniformu, policejní odznak s průkazem a hlavně i střelné zbraně, a to kromě pistole ČZ 75 i samopal vzor 58, které následně používal při opětovném vymáhání dluhů, které stalo jeho novým zdrojem obživy.

Zhruba měsíc po tomto propuštění z VTOS (poté co Policie ČR zjistila jeho nová místa pobytů, používaná vozidla, odběratele a dodavatele drog a další údaje k prokázání páčání trestné činnosti) došlo k jeho zadržení a vazebnímu stíhání spolu s dalšími spolupachateli. Následně byl, kromě nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (v dané době se jednalo o trestný čin Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů) odsouzen i pro trestný čin Těžké ublížení na zdraví, kdy pod pohrůžkou střelné zbraně fyzicky anektoval občana arabské národnosti, kterému mu přivodil těžkou újmu na zdraví. V současné době se Ladislav V. nachází ve výkonu trestu odnětí svobody (ve věznici se zvýšenou ostrahou) za uvedené trestné činy s plánovaným propuštěním z výkonu trestu v měsíci květnu roku 2019.

- hodnocení

Vyhodnocením rodinné a osobní anamnézy s přihlédnutím na celkovou kriminální minulost Ladislava V. je zřejmé, že se jedná o psychicky narušenou osobnost se sklony k násilnému jednání vůči svému okolí. Jednání Ladislava V. je každým trestným činem a následným pobytem ve výkonu trestu „zpestřeno“ o další negativní zkušenost společnosti vůči jeho osobě. Je zřejmé, že vzhledem ke stupňující se závažnosti páchané trestné činnosti a s ohledem na absenci výchovného působení trestu odnětí svobody, nebude možné takového člověka začlenit zpět do naší společnosti. Jednou z možností, jak do budoucna předcházet u této osoby k patologickým jevům, je bezesporu léčba ze závislosti na drogách.

6.5 Rozhovor

Níže uvedenou metodou je snaha autora poukázat na to, jak sám sebe a své předešlé kriminální jednání vidí a hodnotí s odstupem času sám Ladislav V., který se v současné době nachází ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici v Pardubicích.

Samotná snaha uskutečnit návštěvu či rozhovor s odsouzeným v útrobách věznice, je pro osobu neznalou vnitřního řádu věznice a právních norem v České republice velmi složitá. V prvotní fázi musí sám odsouzený požádat o povolení návštěvy a jmenovitě uvést osoby, které by se měly daného setkání zúčastnit. Na základě této žádosti bude pracovníky věznice vystavena tzv. povolenka, která bude následně odeslána osobám zvaným na předmětnou návštěvu. V této povolenke je mimo jiné uveden den návštěvy, který není v rozporu s řádem věznice a přesný začátek a konec návštěvy. Doba návštěvy je stanovena jednorázově na 3 hodiny v jednom měsíci. Pro návštěvy jsou vyčleněny tzv. návštěvní místnosti, které mohou být ve vztahu ke konkrétním odsouzeným a typu ostrahy zabezpečeny dělicí přepážkou, nebo uskutečnění návštěvy za přítomnosti pracovníka vězeňské služby. Nevyhnutelným bezpečnostním prvkem je i osobní prohlídka odsouzeného nejen před započítím návštěvy, ale i po jejím ukončení. Bezpečnostní prohlídku jsou povinni strpět i osoby navštěvující odsouzeného při vstupu do věznice. Pokud tato osoba odmítne strpění prohlídky, nebude do prostor věznice vpuštěna a plánovaná návštěva se neuskuteční.

Bezpečnostní prohlídky při vstupu do prostor věznice se také vztahují i na příslušníky Policie ČR, kteří navštěvují věznici výhradně za účelem splnění služebních úkonů s odsouzenými. Od návštěv věznice civilními osobami se oprávnění policistů liší tím, že nejsou primárně vázány žádostí odsouzeného, ale naopak žádostí policistů. Ne jinak tomu bylo i v případě zpracování této bakalářské práce, neboť autor je dlouholetým zaměstnancem Policie ČR. Odlišným problémem byl však předpoklad negativního přístupu odsouzeného Ladislava V. ve vztahu k rozhovoru určenému k vypracování bakalářské práce.

Na základě zaslané žádosti o návštěvu odsouzeného, byla ředitelem této věznice návštěva povolena a po předchozí písemné korespondenci autora s odsouzeným, bylo setkání odsouhlaseno i odsouzeným Ladislavem V. Celkem byly autorem realizovány dvě návštěvy odsouzeného. Při prvním setkání dával nejprve Ladislav V. autorovi práce najevo, že on je ten, kdo bude poskytovat a hlavně řídit rozhovor. Nejprve jednal arogantně, dával najevo, že je na jeho dobré vůli a ochotě se vůbec s „nějakým policajtem“ bavit, ale nakonec s rozhovorem souhlasil. Po počátečních potížích celkem ochotně poskytoval odpovědi na položené otázky a sám spontánně uváděl další okolnosti a příběhy, které chtěl sdělit. Celý rozhovor byl vždy, z důvodu autentičnosti, zaznamenávám na záznamové zařízení (diktafon).

Po obecných otázkách ohledně jeho současného pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Pardubice, uváděl Ladislav V. spíše věci kolem svého ubytování, spoluvězňů a trávení času ve věznici a jeho roli zde.

„ Na cimře jsme 4 a všechny, všechny jsem si stáhl pod sebe a dělají, co JÁ chci, buzny jedny. Chci vyprat ponožky, tak perou, hlavně „hrbatej“. Jinak mu urazím palici, zmrdovi jednomu. „Potetovanej“ mi zase stele postel a natřásá polštář a ten poslední debil nestojí ani za řeč, je to prostě kokot“.

Uváděl okolnosti výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Příbram a zde popisovaného případu.

„ Na Bytíze (věznice Příbram) jsem měl vošéfovanou celou basu, byl jsem barákovej na oddíle D. Tam se děly věci. Celej oddíl jsem zásoboval klepkama (léky) a drogama.

Žil jsem si jak pán, měl jsem se lépe jak venku, všechno tam bylo – chlast, žrádlo, drogy, jen ty děvky ne, teda ty ženský děvky...“.

„Fety tekly proudem. Všichni mi zobali z ruky, to byl ráj. Prosili mě, abych jim obstaral subáč (Subutex a Suboxone) nebo piko (pervitin). Ty vole, trhali mi ruce, a to jsem měl géčko (gram) minimálně za bůra (5.000 Kč) a subáč, ty vole, ten byl čtvrtka za čtyři kila (400 Kč), no paráda...“

Buchnu jsem pučoval za kilo, dobrý ne?“.

„Normálně jsem si na to zřídil, teda přes matku, zvláštní účet, kam mi ti zmrdečci venku, posílali love (peníze).

Lidé vám posílali peníze přímo na váš účet?

„Přímo na účet ne, měl jsem to pořešené přes složenký a ty prachy mi poslala pak matka třeba přímo do basy, ale to jsem ani nepotřeboval, tak mi je dávala na ten účet. Nebo jsem to nechal poslat přímo těm svejm kundám. Měl jsem i tři najednou. Ty vole, Vladěna jak žárčila a ta kunda cikánská mi chtěla nakecat, že je v tom“.

Na začátku rozhovoru, tak i v průběhu bylo Ladislavu V. sděleno, že autor práce, zde nevystupuje jako vyšetřující policista, ale rozhovor je veden pouze z důvodu či za účelem použití uvedené metody rozhovoru do bakalářské práce. Ladislav V. souhlasil s použitím svých citací v práci, a to i s ohledem k velice častému používání slangových výrazů a zejména vulgarit.

„ Klidně to tam tak napiš, sice jsi bengó, ale pořád si chlap, kurva ne?“.

Dokážete odhadnout celkové množství drog, které jste ve věznici Příbram prodal za celou dobu vašeho pobytu tam?

„Ty vole, toho bylo, ty blbci to žrali jak chobotama.“

„Piko jsem mohl přehazovat lopatou.“

„Přesně fakt nevím, ale frčelo to tam fest. Nebyl jsem ani jedinej, kdo to tam střílel (prodával)“.

Jaké konkrétní drogy jste prodával?

„O co byl největší zájem, takže mařena, piko, subáče, dobře šel Tramal (lék proti bolesti patřící do skupiny opioidů, je pouze na předpis) a další analgetika“.

Kolik jste mohl za prodej drog ve věznici Příbram celkově vydělat peněz?

„Ty vole, to přesně nevím, dost, ale hlavně to neříkej tomu soudci“.

Vždyť už jste za to byl již pravomocně odsouzen.

„Sem mu nafouk hlavu, chytrákovi“.

Ladislav V. celkem podrobně a obsáhle popisuje transport drog do věznice, jejich obstarávání mimo věznici a zajišťování osob ochotných drogy vyrobit, obstarat a následně i finální pronesení do věznice pronést. Zároveň se zmiňuje i o běžném životě odsouzených ve věznici. Jeho největší starostí byly drogy, jejich obstarání a užívání.

Dokážete posoudit kolik lidí bylo celkově do obstarávání a transportu drog do věznice zainteresováno?

„Docela dost, některý zmrdi se těsně předposrali, tak jsem musel vošéfovat nový“.

„Nejlepší byly něčí kundy, ty si to strčily do podprdy, do peška (dámské hygienické potřeby) nebo na nindžu (dámské přirození)“.

Potkal jste se zde s některým ze svých spolupachatelů?

„Ne“

Navštěvuje vás někdo ve věznici?

„Ať mi všichni políbí prdel, o nikoho nestojím, jedu si tu svoje bomby“.

Víte něco o svých spolupachatelích Ondřeji J, Miloslavu M.?

„Doufám, že ten zmrď feťáckej Sekyra (Ondřej J.) už dávno chcíp, jinak ho tam pošlu já. Jednou mě pěkně obložil (podvedl), čekal jsem na něj dva dny a ta kurva feťácká usnula a pak to sám sjel (užil drogu), hovado jedno“.

„ S tím práskačem Mílou jsem skončil, je to kurva bonzácká“.

Jaká je vaše představa života po vašem propuštění z VTOS?

„Pojedu zase pořádný pecky“.

Co tím myslíte?

„Prostě pojedu pecky, na doraz, ze dne na den, rozumíš?“

Vzhledem k tomu, že jsem rozhovorem s Ladislavem V. získal velké množství informací, uvádí autor ve své práci jen některé z odpovědí Ladislava V. v přímě řeči. Zejména i pro dokreslení osobnosti Ladislava V.

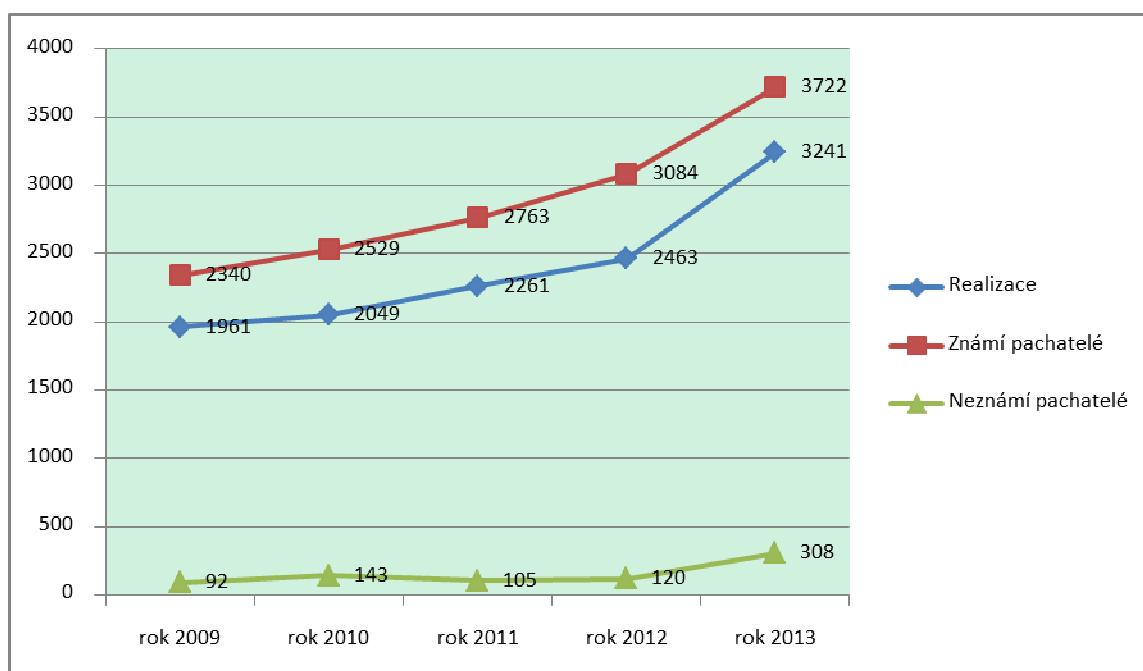
Získané informace korespondují se získanými informacemi dalšími metodami výzkumu, zejména studiem spisové dokumentace a kazuistiky.

7 RIZIKA PRO SPOLEČNOST V SOUVISLOSTI S OPL

Abúzus omamných a psychotropních látek přináší nejen vznik závislosti na ten či onen druh drogy, ale má mnohem větší škálu nežádoucích důsledků. Rizika v souvislosti s drogami nevznikají pouze pro samotného toxikomana, ale i pro jeho rodinu, blízké a celou společnost. Mezi tyto negativa můžeme zahrnout například nízký společenský status, kriminalitu či nerespektování právních norem a konvencí v dané společnosti. Negativní důsledky v nemalé míře zasahují do oblasti zdravotní, sociální a ekonomické. Společnost pak vynakládá horentní finanční částky spojené s následnou léčbou drogově závislých, které by mohly být využity pro smysluplnější účely, v některých případech pak také stát podporuje vyléčenou drogově závislou osobu, která se stala v důsledku užívání drog zcela bezprizorní a vyžaduje podporu jak po finanční, tak i pečovatelské stránce.

7.1 Analýza statistických údajů drogové kriminality 2009 - 2013

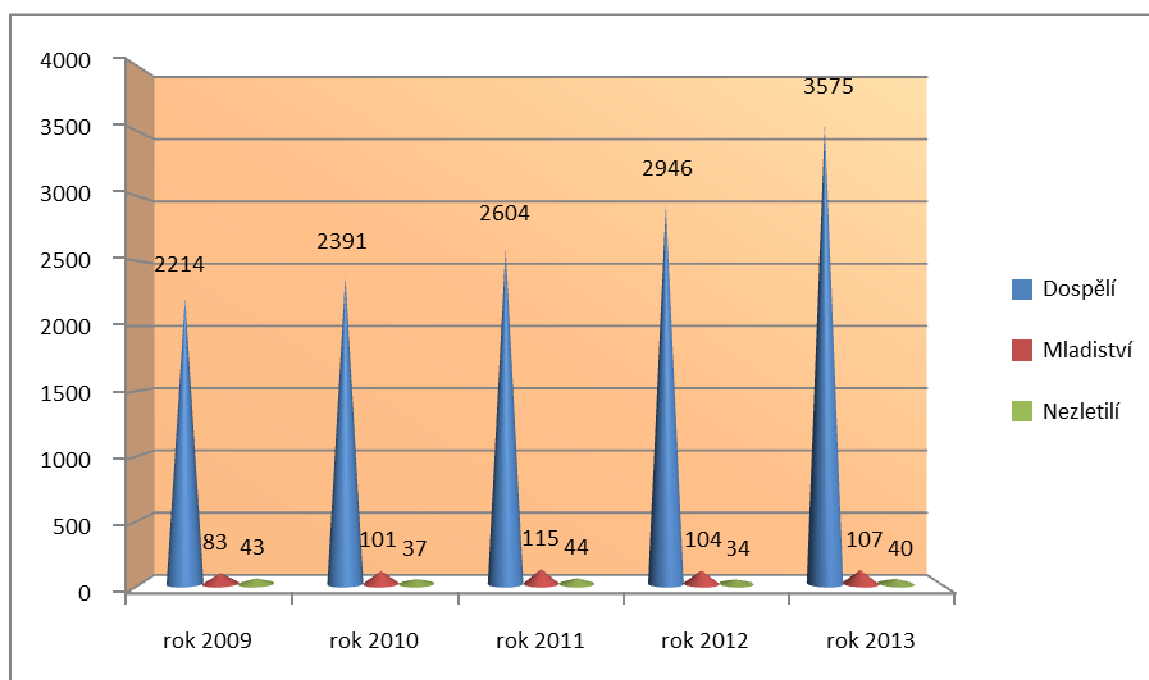
Prostřednictvím statistických údajů o drogové kriminalitě získáváme ucelený přehled především o tzv. zjevné kriminalitě, která vyšla najevo trestním řízením a byla následně zadokumentována v oficiálních statistikách. Provedenou analýzou je snaha poukázat na vývoj drogové kriminality v České republice v letech 2009 až 2013.

Graf 1 – Počet realizací a stav objasněnosti [8]

Výše uvedený graf znázorňuje celkový počet zrealizovaných trestných činů na úseku drogové kriminality v rámci celé České republiky. Zároveň je zde vyznačen nejen počet známých pachatelů, ale číselný stav těch pachatelů, kteří zůstávají stále neznámí. Jedná se především o trestné činy, které se nepodařilo Policii ČR objasnit, nebo se těmto pachatelům neprokázala jejich trestná činnost. Jedná se např. o zajištěné „varny“, u kterých se nepodařilo buď zjistit majitele tohoto technického zařízení pro výrobu drogy, nebo se jim neprokázala tato trestná činnost.

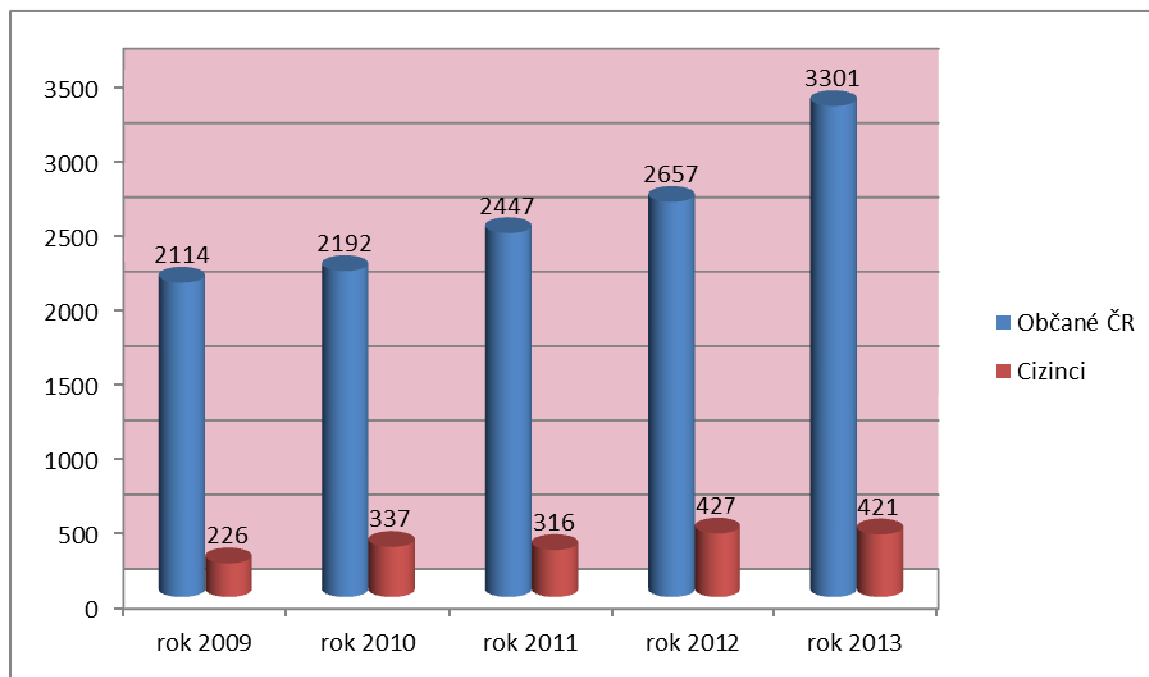
Z uvedených čísel v jednotlivých letech je zřejmé, že počet realizovaných skutků každým rokem výrazně stoupá a tím i počet zjištěných pachatelů. S těmito výslednými čísly korelují i čísla neznámých pachatelů v jednotlivých případech, kdy např. v roce 2010 se nepodařilo objasnit 143 skutků v rámci celé ČR a v roce 2011 jich bylo výrazně méně. V roce 2012 však nastal opět výrazný nárůst neobjasněných případů této vysoce latentní trestné činnosti.

Graf 2 – Věkový rozdíl pachatelů [8]

Z tohoto grafu je patrné, že se na této drogové kriminalitě výrazně podílejí zejména dospělé osoby. Je to dáno i tím, že se Policie ČR soustředí především na odhalení samotných výrobců OPL, kteří mají již zkušenosti s výrobou a obstaráváním prekurzorů k výrobě

omamných a psychotropních látek. Naproti tomu mladiství jsou stíháni především za držení a distribuci drog ve školách, na ulicích či diskotékách.

Graf 3 – Podíl občanů ČR a cizinců [8]

I přes skutečnost, že v rámci České republiky výrazně roste trestná činnost cizinců, jsou ve statistikách drogové kriminality stále dominantní skupinou občané České republiky. Mezi cizince, kteří páchají drogovou kriminalitu na území ČR patří především občané Vietnamu, kteří svoji činnost zaměřují na budování pěstíren konopí tzv. “indoor” způsobem. K tomuto účelu si pronajímají usedlosti a skladovací haly na okrajích obcí. Výběr nemovitostí je sofistikovaně vybírán s ohledem na možnost odhalení a možnému napojení elektrotechnického vybavení na veřejnou elektrickou síť a vybudování tzv. černého odběru. Jejich činnost ovšem není soustředěna jen na pěstování rostlin konopí, ale v poslední době je jejich záměrem převzít “obchod” s výrobou a distribucí metamfetaminu (pervitinu), což byla a v současné době je dominantou toxikomanů v ČR. Jako úspěšnou zbraň k průniku na český trh zvolili dumpinkovou cenu distribuovaného metamfetaminu mezi koncové uživatele. Mezi další významnou skupinu cizinců, podílející se na uvedené trestné činnosti, patří zejména občané Slovenska, Polska, Bulharska a Německa. Vyjimkou nejsou i cizinci z dalších zemí Evropy, Asie či Afriky.

7.1.1 Podíl drogové kriminality v jednotlivých krajích ČR v roce 2014

V roce 2014, jakož i v předešlých letech, bylo v rámci České republiky realizováno velké množství drogových skutků. I přesto, že v tomto roce byl zaznamenán pokles celkem o 134 jednotlivých případů než v roce 2013, tak i tento celkový součet ukazuje, jaký problém znamenají drogy v České republice. V níže uvedené tabulce, je zaznamenán počet zjištěných a realizovaných drogových kauz v jednotlivých krajích ČR. Jedná se o souhrn zjištěných trestních případů a zadržených pachatelů, kteří vyráběli či distribuovali omamné či psychotropní látky vyskytující se na území ČR. Mezi tyto drogy patří zejména metamfetamin (pervitin) a marihuana, které jsou v popředí celé drogové scény na území České republiky.

Tab. 3 - Počet realizací a zadržených pachatelů [8]

KRAJ	REALIZACE	PACHATELÉ
JIHOČESKÝ	186	241
JIHOMORAVSKÝ	224	283
KARLOVARSKÝ	118	149
KRÁLOVEHRADECKÝ	124	149
LIBERECKÝ	126	176
MORAVSKOSLEZSKÝ	313	375
OLOMOUCKÝ	191	224
PARDUBICKÝ	86	93
PLZEŇSKÝ	159	183
PRAHA	423	503
STŘEDOČESKÝ	383	507
ÚSTECKÝ	373	449
VYSOČINA	131	139
ZLÍNSKÝ	72	82
NPC	48	147
OSTATNÍ SLOŽKY	6	6
CELNÍ SPRÁVA	625	225
C E L K E M	3588	3931

Mezi osoby páchající drogovou kriminalitu na našem území, stále jednoznačně převládají občané České republiky. Druhou nejpočetnější skupinou pachatelů, jsou občané státní příslušnosti Vietnamu, kteří se snaží ovládnout nelegální trh s drogami v ČR.

Tab. 4 – Státní příslušnost pachatelů [8]

státní příslušnost		státní příslušnost	
Afgánistán	1	Maroko	1
Alžírsko	4	Mongolsko	2
Austrálie	1	Německo	27
Barma	1	Nigérie	30
Belgie	1	Nizozemí	1
Bělorusko	2	Polsko	18
Bosna a Hercegovina	1	Rakousko	5
Bulharsko	26	Rusko	8
Česká republika	3 460	Slovensko	49
Egypt	1	Slovinsko	1
Francie	1	Srbsko	1
Ghana	1	Súdán	1
Gruzie	2	Sýrie	5
Chorvatsko	2	Švýcarsko	1
Itálie	1	Tunis	2
Izrael	1	Turecko	5
Kosovo	1	Ukrajina	20
Litva	1	USA	3
Maďarsko	1	Uzbekistán	1
Makedonie	1	Velká Británie	2
Mali	1	Vietnam	237

7.2 Návrhy na snížení drogové kriminality v ČR

7.2.1 Opatření ve věznicích

Cílem české justice v souvislosti s umístěním odsouzeného za drogové delikty do výkonu trestu odnětí svobody, je nejen zabránit mu v dalším páchání této či obdobné trestné činnosti, ale i zamezit tak v dalším kontaktu s omamnými a psychotropními látkami. Z výše popsaného kriminálního případu je zřejmé, že přes všechna současná opatření v našich nápravných zařízeních nelze zcela jednoznačně tomuto patologickému jevu zabránit a úspěšně předejít dalšímu abúzu či distribuci drog ze strany odsouzeného.

Jedním ze základních bezpečnostních prvků, který by bezesporu napomohl předcházet drogové kriminalitě ve věznicích, jsou důsledné preventivní prohlídky všech osob vstupujících do objektu věznice.

Ne všechny kontroly jsou při vstupu do věznice natolik důsledné, aby zabránily transportu drog a jiných nedovolených předmětů do nápravných zařízení. Této důsledné bezpečnostní kontrole by se neměli vyhnout ani samotní zaměstnanci věznice, kteří jsou mnohdy za vidinou získání osobního finančního prospěchu ochotni podílet se na uvedené trestné činnosti.

Bezpečnostní prvky, které by této latentní činnosti zabránily:

- *zavedení a zprovoznění tzv. rušiček signálu pro mobilní telefony,*
- *instalace nových rentgenů na kovy a předměty v tělních dutinách,*
- *zavedení návštěv přes bezpečnostní skla, které by zamezily předání drog, mobilních telefonů či jiných nedovolených předmětů,*
- *zvýšená kontrola na jednotlivých celách, zejména u osob s drogově závislých,*
- *důsledná kontrola u odsouzených pracujících mimo věznici,*
- *neumisťování odsouzených v blízkosti svého bydliště z důvodu možných osobních vztahů se zaměstnanci věznice tzv. bachaři.*

7.2.2 Prevence drogové kriminality

Z historického vývoje drogové scény na území České republiky, který je blíže popsán v teoretické části této práce, je zřejmé, že páchání trestné činnosti v souvislosti s výrobou, užíváním či distribucí drog je v naší společnosti čím dál větším problémem, proti kterému je nutné bezpodmínečně se bránit. Srovnáme-li počet drogově závislých osob na časové ose, je prudký nárůst drogově závislých alarmující. Tato doba dává možnost posoudit, které zásahy či strategie jsou účinné a které se naopak do současné doby jevily jako zcela neúčinné. Z těchto zkušeností je možné poučit se nebo zvolit jinou alternativní cestu, jak předcházet drogám a drogové kriminalitě.

Možnosti jak předcházet drogové kriminalitě, patří zejména:

- *pružněji zpracovávat legislativu u nových omamných a psychotropních látek,*
- *důsledná kontrola a evidence léčiv pro výrobu OPL,*
- *prevence ve školách,*
- *zařazení povinné léčby toxikomanů a důsledné dodržování pravidel při léčbě,*
- *využívání možnosti uložení trestů v horní hranici trestní sazby.*

I přesto, že právní normy v České republice umožňují při posuzování trestné činnosti ukládat vyšší tresty, tak se tak neděje, a jsou převážně ukládány tresty ve spodní hranici trestní sazby, které v nemalých počtech končí i podmíněným odsouzením. Tento postoj současného soudnictví v ČR vede k tomu, že pachatelé této trestné činnosti, nemají strach z výše možného trestu.

V nemalé míře, by odradilo případné pachatele drogové, ale i jiné kriminality důsledné zajišťování majetku takto odsouzených.

Mezi další nevyhnutelné kroky, které by bezesporu předcházely společensky škodlivému jednání v souvislosti s OPL, by mohla být tato opatření:

- *pružněji zpracovávat legislativu u nových omamných a psychotropních látek,*
- *důsledná kontrola a evidence léčiv pro výrobu OPL,*
- *znovuzavedení hraničních kontrol v souvislosti s importem léčiv s obsahem pseuefedrinu,*
- *důsledná evidence prodeje chemikálií nezbytných k výrobě OPL,*
- *prevence ve školách,*
- *primární preventivní působení rodiny a účelné využívání volného času,*
- *zařazení povinné léčby toxikomanů a důsledné dodržování pravidel při léčbě,*
- *důsledné zajišťování majetku odsouzených,*
- *využívání možnosti uložení trestů v horní hranici trestní sazby.*

I přesto, že právní normy v České republice umožňují při posuzování trestné činnosti ukládat vyšší tresty, neděje se tomu tak. Z dostupných zdrojů je patrné, že jsou převážně ukládány tresty ve spodní hranici trestní sazby, které v nemalých počtech končí i podmíněným odsouzením. Tento postoj současného soudnictví v ČR vede k tomu, že pachatelé této trestné činnosti, nemají strach či obavy z výše možného trestu a trest pak sám o sobě postrádá jakoukoliv výchovnou funkci.

7.2.3 SWOT analýza

SWOT analýza je vhodným strategickým nástrojem aplikovaným při analýze silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb, které jsou spojené s určitou plánovanou změnou, projektem či výzkumným záměrem. Pomocí analýzy si dokážeme lépe uvědomovat souvislosti, které jsme dosud drželi v podvědomí naší mysli. Touto metodou dokážeme nejen zhodnotit současný stav firmy nebo situaci ve společnosti, ale i nalézt případné problémy, kterým můžeme posléze účinněji čelit. SWOT analýza je tedy jakýsi přehled silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb, které nás čekají nejen např. v podniku, ale i v naší společnosti.

Provedenou analýzou jsem vytypoval faktory, které představují silné a slabé stránky v souvislosti s abúzem OPL a drogovou kriminalitou v naší společnosti. Jednotlivé stránky SWOT tabulky jsem doplnil a upřesnil jejich význam.

Tab. 5 – SWOT analýza [vlastní zpracování]

Silné stránky	Slabé stránky
Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 – 2018 a platná legislativa Bezpečnostní složky zabývající se drogovou problematikou Mezinárodní spolupráce Kontaktní centra Terénní programy (Streetwork)	Regulace a kontrola trhu s OPL, přípravy a prekurzory drog Dostupnost legální a nelegálních drog, a prekurzorů Léčba a sociální začleňování uživatelů drog Prevence ve školách Pomalé zapracovávání legislativy u nových OPL Nevyužívání možnosti horní sazby při ukládání trestů
Příležitosti	Hrozby
Spolupráce s organizacemi zabývající se drogovou scénou ve společnosti Efektivní využívání stávající legislativy Navýšení počtu pracovníků zabývajících se drogovou problematikou Nákup kvalitní a moderní techniky pro potírání drogové kriminality a efektivní využití stávající techniky Trendy ve společnosti (změna chování uživatelů ve společnosti)	Nové drogy Drogy a mládež Zvýšený počet závislých v naší společnosti Nárůst drogové kriminality Organizovaný zločin v souvislosti s OPL Vznik drogových kartelů

Silné stránky („Strengths“)

Potírání abúzu OPL a drogové kriminality je ve společnosti dosahováno především právním systémem země a jeho důsledným dodržováním.

Národní strategie protidrogové politiky - je klíčovým dokumentem vlády České republiky při řešení problému s užíváním drog. Národní strategie na období 2010 – 2018 definuje základní východiska a řešení daného problému. Součástí strategie je i dosažení cílů, včetně vyčíslení a vymezení potřebných zdrojů pro jeho implementaci.

Legislativa – je nedílnou součástí právního systému ČR, mezi které patří v souvislosti s drogovou kriminalitou zejména trestní zákoník č. 40/2009 Sb., v platném znění.

Bezpečnostní složky zabývající se drogovou problematikou a mezinárodní spolupráce – mezi tyto významné složky patří zejména Národní protidrogová centrála, dále pracovníci Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR a Celní správy zařazených do týmu „TOXI“. Důležitou činností těchto složek je nejen samotná činnost v potírání této vysoce latentní činnosti na území ČR, ale i snaha navázat a prohlubovat mezinárodní spolupráci s cílem získat poznatky k této činnosti, nové trendy a také zajistit vzájemnou spolupráci při řešení drogové kriminality.

Kontaktní centra a terénní programy – mezi nedílnou součást drogové scény patří nejen potírání drogové kriminality, ale i pomoc drogově závislým v podobě různých kontaktních center a terénních pracovníků.

Slabé stránky („Weaknesses“)

Významným faktorem, který vytváří slabou stránku související s abúzem OPL je *regulace a kontrola trhu s omamnými a psychotropními látkami*, jejich přípravků a především prekurzorů, které jsou nezbytné pro výrobu drog. Slabou stránkou je i *pomalá legislativní reakce na nově zjištěné omamné a psychotropní látky*, která pak má vážné následky v předcházení tomuto nežádoucímu společenskému jednání.

Léčba a sociální začleňování uživatelů drog do společnosti – zejména léčba drogově závislých se v naší společnosti již dlouhodobě nedaří. K úspěšné léčbě by napomohlo její povinné nařízení, které by dotčeným zabránilo svévolné opuštění léčebných zařízení.

Soudním rozhodnutím a důsledným dodržováním léčebných postupů by výrazně pomohlo nejen drogově závislým, ale i celé společnosti. V nemalé míře předcházení drogové kriminalitě a strachu z postihu by měla naše justice *využívat ukládání trestu v její horní hranici*, což se v současné době, až na výjimky, neděje. Slabá stránka je v současné době i samotná *prevence ve školách*, kde drogám není věnována dostatečná pozornost a mládež žije v mylných představách o účincích drog a jejich vlivu na organismus.

Příležitosti („Opportunities“)

Pro „boj“ s abúzem OPL a drogovou kriminalitou je *stěžejní spolupráce s organizacemi zabývající se drogovou scénou ve společnosti*, která je pro úspěšné zvládnutí celého problému nevyhnutelná. V opačném případě, nelze zdárně čelit drogové situaci v ČR ani v ostatních zemích Evropské unie.

Důležité je také co *nejefektivněji využívat stávající legislativu*, která v současné době splňuje nároky pro potírání škodlivému jednání v souvislosti s užíváním OPL.

Pro kvalitnější a efektivnější činnost je důležité *navýšení počtu odborníků*, zabývající se touto trestnou činností, *nákup moderní techniky* a aktivně reagovat na *nové trendy v užívání drog*.

Hrozby („Threats“)

Problematika drog je jedním z největších problémů dnešní společnosti. Hrozbou pro příští generace může být nejen *zvýšený počet závislých osob* na drogách, ale i nízká věková skupina jedinců, která bude vyhledávat a zároveň propadat tomuto sebedestruktivnímu jednání.

Mezi výrazné hrozby je *nárůst drogové kriminality*. Tato kriminalita se postupně stává sofistikovanější činností v podobě *organizovaných zločineckých skupin*, které můžou v budoucnosti přerůst v *drogové kartely*, jako tomu je např. v některých zemích Jižní Ameriky.

7.2.3.1 Závěr SWOT analýzy

V předchozí části, jsem identifikoval silné a slabé stránky, příležitosti i hrozby, z nichž některé považuji pro další vývoj naší společnosti v souvislosti s OPL za stěžejní.

Některé z výše uvedených faktorů v této problematice, lze změnit některými inovačními kroky, popsány v této práci.

Z provedené SWOT analýzy je možné prohlásit, že naše společnost má výrazné silné stránky v potírání drogové kriminality, mezi které lze řadit národní protidrogovou politiku, legislativu a bezpečnostní složky zabývající se uvedenou činností, avšak stále mají převahu stránky slabé. Tyto slabé stránky se projevují především v ukládání nízkých trestů za drogovou kriminalitu a nedostatečnou kontrolou a regulací trhu s omamnými a psychotropními látkami. Je to dáno i tím, že naše společnost je v některých postojích u jednotlivých drog v nesouladu. Jedna část populace je přesvědčena např. u marihuany, že se do jisté míry nejedná o drogu, ale o léčivou látku. Druhá část populace je přesvědčena o opaku a považuje marihuanu za prvopočátek drogového problému jedince. Tento postoj k drogám, má výrazný vliv na celkovou prevenci a předcházení abúzu OPL u mladých lidí, kteří se ztotožňují s názorem té části populace, která je přesvědčena, že některé omamné a psychotropní látky nejsou takovou hrozbou, za které jsou vydávány.

8 ZÁVĚR

Tato bakalářská práce pojednává o problematice drog, jejich rizicích a možnostech, jak ji úspěšně eliminovat.

Otázka týkající se drog je rozsáhlým tématem, které nelze podceňovat a je nutné jí čelit všemi dostupnými prostředky. Pokud bychom podcenili činnost ve vztahu k drogám, mohlo by to mít nedozírné následky pro celou naši společnost. Nelze ovšem naivně očekávat, že drogy zmizí, je nutné jim aktivně a efektivně čelit.

Jak je zmíněno v rizicích, která představují užívání drog, zasahuje tato problematika do všech spekter lidské společnosti a významným způsobem ji také ovlivňuje. V první řadě je nutné konstatovat, že patologický jev, kterým bezesporu drogová kriminalita je, má v naší společnosti členité kořeny, proti kterým nelze úspěšně zasáhnout pouze formou preventivních opatření. Taková opatření je možné úspěšně aplikovat pouze ve vztahu k osobám, které nemají doposud zkušenost s užíváním OPL či páčáním trestné činnosti v souvislosti s drogami. V ostatních případech je nutné přistoupit k represivním opatřením ve formě izolace jedince od společnosti a to jak formou ústavní léčby nebo výkonem trestu.

Jak je zřejmé z provedeného rozhovoru mezi autorem a pachatelem drogové kriminality není v současné době i taková izolace zcela účinná ve vztahu k dalšímu nelegálnímu jednání v souvislosti s OPL. Je proto nutné, aby byly učiněny kroky, které by zabránily takovému protiprávnímu jednání a zcela izolovaly tuto činnost v takových nápravných zařízeních.

Z rozhovoru odsouzeného Ladislava V. bylo potvrzeno, že se jedná o osobu vysoce nebezpečnou, která i v budoucnu, po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, bude velkou hrozbou pro naši společnost. Lze předpokládat, že jeho agresivita bude ještě eskalovat a to až do té míry, že v souvislosti s OPL a opatřováním zbraní, může dojít k tomu nejhoršímu, tedy k usmrcení jednoho z nás.

Autor se mimo jiné zamýšlel otázkou, zda by i pouhé užívání nelegálních drog nemělo být položeno na úroveň trestného činu, jak to mu je v některých jiných zemích. Obava z možného trestu by pravděpodobně odradila některé z uživatelů drog, možných budoucích experimentátorů a podobně, v aplikaci omamných či psychotropních látek.

Co se týče vlivu drog na kvalitu života jedince i zde byl potvrzen předpoklad, že vlivem zneužívání drog dochází ke změně priorit a hodnot v životě, jak samotného uživatele drog, tak i jeho rodinných příslušníků a příbuzných. Z průzkumu statistických údajů je zřejmé, že kriminalita v souvislosti s abúzem drog v České republice je rok od roku vyšší. I přes veškerá opatření, která naše společnost vytváří k eliminaci této činnosti, roste počet výrobců jednotlivých tzv. tvrdých drog (např. pervitinu), ale zvyšuje se i počet nelegálních pěstitelů konopí setého (marihuany), zejména tzv. „indoor“ způsobem.

Závěrem je potřeba říci, že vývoj drogového problému v České republice, bude záviset nejen na schopnosti naší společnosti vytvářet kulturní, ekonomické či sociální alternativy užívání drog, ale i schopnost vytvářet protidrogově laděné prostředí a poskytovat prostor k alternativním stylům.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] NOŽINA, M. **SVĚT DROG V ČECHÁCH**, 1. vyd., Koniasch Latin Press, Praha, 1997, ISBN 80-85917-36-X, 348 s.
- [2] TRÁVNÍČKOVÁ, I. ZEMAN, P. **KRIMINÁLNÍ KARIÉRA PACHATELŮ DROGOVÉ KRIMINALITY**, 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha, 2010, ISBN 978-80-7338-101-1, 117 s.
- [3] JANÍK, A. **DROGY A SPOLEČNOST**, 1. vyd., Sananin, Praha, 1990, ISBN 80-201-0087-3, 344 s.
- [4] KOMOROUS, J. **PROTIDROGOVÁ BRIGÁDA I**, 1. vyd., Závislosti a my, Liberec, 2002, 140 s.
- [5] BORNÍK, M. **DROGY, CO BYCHOM O NICH MĚLI VĚDĚT**, 1.vyd., Tiskárny MV, Praha, 2001, ISBN 80-85821-98-2, 31 s.
- [6] HERNANDEZ, R. **JAK MLUVIT S DĚTMI O DROGÁCH**, 1. vyd., Narconom, Praha, 1999, ISBN 80-902762-0-2, 158 s.
- [7] ESCOHOTADO, A. **STRUČNÉ DĚJINY DROG**, 1.vyd., Volvox Globator, Praha, 2003, ISBN 80-7007-512-8, 173 s.
- [8] INTRANET, Národní protidrogové centrály, [online] © 2015 [2015-02-01]
Dostupné z <http://npc-portal.pcr.cz/SitePages/Amfetamin.aspx>
- [9] VOKURKA, M. HUGO, J. **PRAKTICKÝ SLOVNÍK MEDICÍNY**, 9. vyd., Maxdorf s.r.o., Praha, 2008. ISBN 978-80-7345-159-2, 520 s.
- [10] NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA, **BULLETIN**, Tiskárna MV, Praha, č. 3/2007, ISSN 1211-8834, 68 s.
- [11] SADÍLKOVÁ, M. **KRIMINALITA & DROGY**, 1. vyd., Sananin, Praha, 2012, ISBN 978-80904536-4-7
- [12] Vězeňská služba České republiky [online] © 2015 [2015-03-07]
Dostupné z <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/>
- [13] Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů
- [14] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění

- [15] Spisový materiál, č.j. KRPS - 43457 / TČ - 2009 - 010071 vedený u Krajského ředitelství Policie České republiky Služby kriminální policie a vyšetřování Středočeského kraje
- [16] TYLER, A. **DROGY V ULICÍCH**, 1. vyd., Finidr, Český Těšín, 2000, ISBN 80-237-3606-X
- [17] NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA, **BULLETIN**, Tiskárna MV, Praha, Č. 4/1998, ISSN 1211-8834, 49 s.
- [18] NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA, **BULLETIN**, Tiskárna MV, Praha, Č. 1/2000, ISSN 1211-8834, 58 s.
- [19] NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA, **BULLETIN**, Tiskárna MV, Praha, č. 4/2013, ISSN 1211-8834, 52 s.
- [20] NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA, **BULLETIN**, Tiskárna MV, Praha, č. 1/2014, ISSN 1211-8834, 52 s.
- [21] Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, v platném znění
- [22] NEJVYŠŠÍ SOUD, **STANOVISKO TRESTNÍHO KOLEGIA**, sp. zn. Tpjn 301/2013 ze dne 13.3.2014, 20 s.
- [23] VOREL, F. **SOUDNÍ LÉKAŘSTVÍ**. 1. vyd., Grada, Praha, 1999, ISBN 80-7169-728-1, 600 s.
- [24] LÜLLMANN, H. MOHR, K. **FARMAKOLOGIE A TOXIKOLOGIE**, překlad 15, zcela přepracovaného 2. vyd., Grada, Praha, 2004, ISBN 80-247-0836-1, 725 s.
- [25] Kolektiv autorů sdružení SANANIM. **DROGY, OTÁZKY A ODPOVĚDI**, 1. vyd., Portál, s.r.o., Praha, ISBN 978-807367-223-2, 198 s.
- [26] PRESL, J. **DROGOVÁ ZÁVISLOST**, 2. rozšířené vydání, Maxdor, Praha, 1995, ISBN 80-85800-25-X, 88 s.
- [27] Vězeňská služba České republiky [online] © 2015 [2015-05-04]
Dostupné na <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

OD ÚKP Odbor drog, Ústředny kriminální policie

CNS Centrální nervový systém

OPL Omamné a psychotropní látky

OL Omamné látky

PNS Periferní nervový systém

THC Delta - 9 - tetrahydrocannabinol

VTOS Výkon trestu odnětí svobody

NPC Národní protidrogová centrála

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Nervová buňka (neuron).....	11
Obr. 2 Spojení mezi nervovými buňkami (synapse).....	12
Obr. 3 Kokain.....	18
Obr. 4 Extáze.....	21
Obr. 5 Konopí seté (Cannabis sativa).....	22
Obr. 6 Věznice Příbram-Bytíz	42
Obr. 7 Strážní pozorovatelna.....	43
Obr. 8 Samopal vzor 58.....	54

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 – Hodnoty „větší než malé“ u jednotlivých drog.....	39
Tab. 2 – Počet vězňů dle typu střežení za r. 2014.....	43
Graf 1 – Počet realizací a stav objasněnosti.....	61
Graf 2 – Věkový rozdíl pachatelů.....	62
Graf 3 – Podíl občanů ČR a cizinců.....	63
Tab. 3 – Počet realizací a zadržených pachatelů.....	65
Tab. 4 – Státní příslušnost pachatelů.....	66
Tab. 5 – SWOT analýza.....	71

